

Egy évre 170 lei
Félévre 170 lei
Negyedévre 90 lei
Egy hónapra 30 lei
Egy száma 10 banon
és vidéken is 1 lei 50 bani

Csehszlovákiában

Egy hónapra 25 ck
Egy száma 1 ck

Jugoszláviában

Egy hónapra 20 dinár
Egy száma 1 dinár

Szerkesztőség, kiadó-
nyomda

Cluj-Kolozsvár, Str. Baron
L. Pop, - Brassai-utca 10

Az Uj Kelet telefonjai

Szerkesztőség 977
Kiadóhivatal 844
Nyomda 879
Héber osztály 455
Zs. N. Sz. 558

A kéziratok kizárólag a
szerkesztőségnek címen-
dők. Kéziratokat nem
adunk vissza és nem őriz-
hetünk meg

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

V. évfolyam, 53. szám

Cluj (Kolozsvár) 5682. adar 8.

1922. március 8. Szerda

A drágaság

A fegyveres kéz, amely hat évig fojtogatta a világot, már végre lelakadt, de a szorongatása nem szűnt meg. Most fojtogatta a drágaság. Ez nem békül és nem engesztelődik; tiporja és öli a világot, mint ahogy a diadalmas Rómát a láz gyilkolta világbiroslának idején. És a Láznak templomokat és oltárokat építettek és az oltárok lépcsőin a Láz papjai profécizáltak. Mi nem építünk oltárokat a drágaságnak, de nyüzsgő körültette a jósk hierarchikus csapata és zord prognózisokat üvölt ki magából. Minden napra más jósolnak a világválságról és nap nap után mániákusabban hirdetik meg az összeomlásokat, vagy a hirtelen felszabadulásokat, aszerint, hogy a létrán meredező katasztrófa mely fokáról kéklik a szörnyű bonyodalmat. Már megszoktuk ezt a betegesen szenvedélyes jövőhántást. Azt is megszoktuk már, hogy legharsányabban Amerika ordítja el a lázás Európa körjelentéseit. Amerikának nem ártott Európa drágasági epidémiája, sőt hasznát vett belőle, nem esoda hát, hogy volt idő, mikor valósággal belénk szuggerálta esalhatatlanságát és esalhatatlanság jogán azt a hitet is, hogy a katasztrófa elháríthatatlan.

Amerika most is jósol, de más jósol. A szkepszizmusa, úgy látszik, kezd már rosszul fizetni. Hát fordít egyet és a válságot, amelyet eddig visszajáról mutatott meg a világnak, szinéről látatja, newyorki táviratok hozták meg az új megváltást. A newyorki és chicagói kereskedelmi kamarák behatón foglalkoztak a gazdasági világválsággal és megállapították, hogy az áralakulás fordulóponthoz jutott. Az amerikai munkavezérek és a vállalkozók egyértelműen vallják, hogy a mezőgazdasági világválság elég nagy ahhoz, hogy racionális elosztása mellett az élelmiszerek megfelelő árlesökentését lehetővé tegye. Ennek az áresésnek az lenne a következménye, hogy lehetne fokozni a munkabéreket, mert ez nem jelentené a realitás esetét is, miután olesobbodás mellett keresetük fogyását meg sem éreznék a munkások. Az áralakulás, így hirdetik Amerikából, mindenesetre tullepte már legmagasabb emelkedését és lassan bár, de feltartóztatlanul olesobbodással megyünk elébe a termelés minden területén. Az olesobbodási hullám tavaszra már a világpia legmesszebb pontjait is eléri.

Jó volna, ha így volna. De mi nem hisszük, hogy ez a prognózis hihetőbb, mint az a sokezer, amely megelőzte. Amerika gazdasági élete kétségtelenül döntően lüktet bele Európa gazdasági életébe, de kell is, szabad is kételkedéssel fogadni. Ok nélkül nem jósol Amerika se olesóságot, se drágaságot; ott az a szokás, hogy előbb a hangulatot csinálják meg és csak azután az üzletet. Amerika üzletet akar csinálni. Európában elsősorban, de meg akarja csinálni otthon is. Hiába ágyazza bele tetszetős jósolatokba a tendenciát, ez mégis csak megmutatkozik. Nem a világpia gondolkodik az amerikaiak, hanem legelőször is önmagukra. A munkabéreket akarják leszorítani és hogy lefegyverezhessék a munkások ellentállását, meghirdetik a feltartóztatlanul elhőmpölygő olesobbodást.

El kell hinni, hogy Amerika indusztriája és kereskedelme kívánja a

válság enyhülését, mert a drágaság megbénította. Saját termelésének csökkenése olyan kedvezőtlenül hatott az amerikai áralakulásra, hogy az egzisztenciális lehetőségek óriási eltörölődéseket szenvedtek. A munkás nem tudott megélni a régi bérek mellett, viszont a felemelt munkabérek elviselni az ipar nem tudta, mert megfosztotta a versenyképességtől. Az utolsó esztendőben a rosszvalótájú Németország árasztotta el iparikkal Amerikát. Amerika későn vette észre, milyen veszedelmekkel fenyegeti őt magát Középeurópa szándékos és rendszeres lezüllesztése. Önzésében mohón vetette rá magát az olesótermelésű Németországra, Ausztriára, Csehszlovákiára és elárasztotta a saját piacait olyan árukkal, amelyeket olesón szereztek be Középeurópában a jó dollárjaival. Iparának ez okozta a megbénulását, mert ebből bontakozott ki az új beralakulás, amely megnehezítette a termelést. Természetes, hogy Amerika súlyos gondokkal küzd és mindent elkövet hogy ipari uralmának legalább partitást biztosítson, ha már nem sikerült neki, hogy az európai valuták leromlásával hegemoniát biztosítson számára. Gyakorlati eszközei, úgy látszik, nincsenek ehhez, hát az illúziókban rejlt erőkhöz folyamodik. Kiszámítja a gazdasági élet fényességét és megállapítja, hogy milyen sebességgel indult meg Amerikában az olesóság. Ez azt jelenti, hogy Amerika kereskedőinek már nem érdemes Európába menni olesó áruért. Megkaphatják ezt Amerikában is.

Ha gazdasági válságokat manifesztációkkal lehetne megállítani, akkor talán sikerrel járna ez a prognózis-termelés. De ez csak amolyan ráolvasás-féle és erről már régen tudjuk, hogy azzal csak kuruzsolni, de gyógyítani nem lehet. Az áralakulást nem lehet olyan folyamattá nézni, amely önmagától emelkedik és akkor csökken, mikor legnagyobb magasságát érte el. A lejtő törvénye nem érinti a gazdasági életet és itt nincsenek automatikus zuhanások. Az európai drágaságot a háború következtében beállt anyaginség okozta, aztán a pénz roppant elértéktelenedése. Azok a legendás olesobbodási hullámok, amelyekről sokszor beszélnek, csak a mesében vannak. Vagy ha el is lehetne képzelni ilyen hullámszerűen előadó változást, akkor azt lehetségesnek csak olyan országok között tarthatjuk, ahol egyformák a gazdasági viszonyok. Ha Amerika és Európa szélső kelete között csupa olyan ország volna, amelynek a pénze épen olyan jó, mint Amerikáé és termelési viszonyai is olyanok, akkor el lehetne hinni, hogy az az olesóság, amely megindul Amerikában, meg nem áll, amíg el nem jut, mondjuk, Romániáig is. De mert a viszonyok mindenütt mások, mint Amerikában, hát hiába várjuk, hogy az olesobbodási hullám mi hozzánk is eljusson. Mi nem prognózist csinálunk, mint az amerikaiak, csak a való helyzetet vizsgáljuk és meg kell állapítanunk, hogy abban a várható változásnak még a csirait sem látjuk. Mi nem olesobbodásnak, de fokozódó drágulásnak megyünk elébe, mert nap-nap után jobban romlanak le a gazdasági élet feltételei és a pénzügyi válság európaszerte fenyegetőbbé válik. Az amerikai munkabérek leszorításával nem lehet megoldani a világ-

válságot. De nem lehet azt megoldani más eszközökkel sem, ha még mindig lesznek országok, amelyek ipari, kereskedelmi és hatalmi felsőbb-ségre törekednek. Csak teljes és becsületes kiegyensúlyozás hátríthatja el

a világgazdaság katasztrófáját. Ezt a kiegyensúlyozást kezdeményezze Amerika és akkor elhisszük neki, hogy az olesobbodási hullám vagy három-négy év múlva mihozzánk is eljuthat.

A liberálisok a kamarában is többséget kapnak

A regátban mindenki szavaz, Erdélyben részvétlenség. Az eddigi eredmények. Az ellenzék ellen-nemzetgyűlést hív össze Gyulafehérvárra

Az Uj Kelet tudósítójától

A kamarai választások második napja is aránylag nyugodtan folyt le. A régi regátban valamint, Erdélyben a szavazást zavaró incidensek nem akadályozták. Az ellenzéki lapok ugyan egyes kerületekből különböző atrocitásokról adnak hírt, de azok nem nagy mérvűek.

A „Lupta“ többek között azt írja, hogy a cicariu kerületben a parasztpárt egyik bizalmiféria, Stefan Iliu, maga látta, amikor az urna lepecsételése után az urna alsó deszkáját felfeszítették és sok szavazólapot dobtak bele. Az eset miatt

a parasztpárt tiltakozását jelentette be a kormánynál.

Ugyanek a „Lupta“ jelentése szerint a esendőrök tegnap megjelentek Radu Boltag parasztpárti jelölt Chirnog községben levő lakásán és a parasztpárti jelöltet bekísérték a lakatnyába. A lakatnyában a esendőrök a képviselőjelöltet holtraverték és a Dunába dobták. A hir bucaresti politikai körökben óriási izgalmat keltett. Az „Izbanda“ ezt a hírt megcáfolja és kijelenti, hogy Radu Boltagot letartóztatták ugyan, de meg nem verték. A belügyminiszter különben ez ügyben erélyes vizsgálatot rendelt el. Nagy feltűnést keltett Raducanu, volt parasztpárti képviselő letartóztatása is, akit Ivestiben fogtak el a esendőrök, amikor kortesutját járta. A „Viitorul“ szerint a parasztpárti jelölt, mert a községben hűvösen fogadták, revolvert rántott és a tömeg közé lött. Voitoianu tábornok szabadlábra helyezését rendelte el, de az ügyészség, mivel szándékos emberöléssel vádolják, Raducanun továbbra is fogvatartja.

A kamarai választások első eredményei azt mutatják, hogy

a kormány a kamarában is határozott többséghez jut.

Bukovinában eddig tizenhét mandátum sorsa dőlt el, ebből tizenhat liberális. Erdélyben harmincöt képviselőt választottak, harmincegy liberális, három szász és egy nemzetipártit, Maniu Gyulát. A megválasztott erdélyi liberálisok között vannak dr. Kiss Géza, Szabó Gábor és Ernyeii Arpád magyar jelöltek is. Bukovinából a következő kamarai választások eredményét jelentik:

Gurahomora: Rantu liberális 9000 szavazattal győzött Popovics Dori néppártival szemben.

Suceva: Filaret Dobos középiskolai tanár, unionista 9122 szavazattal győzött.

Csernovic: Nicu Flondor nagybirtokos liberális és Norbert Kipper liberális.

Storojin: Dr. Aurel Morar ügyvéd.

Visnita: Alexandru Constantinescu földművelésügyi miniszter.

Csernovic-vidéke: Dobos Filaret középiskolai tanár, unionista. Boian: Gavri Rotica publicista, liberális.

A régi királyságban a választások iránt óriási az érdeklődés, a választók mintegy kilencven százaléka adta le szavazatát. Bukarestben nem történt rendezettség, a vidéken azonban az „Universul“ jelentése szerint sok helyen heves összetűzésekre került sor.

Erdélyben kevés érdeklődés mutatkozik a választások iránt,

amelyeket a legnagyobb esendben fejeneznek be. Kolozs megyében ugyan több panasz érkezett Metes prefektnushoz, de a prefektus intézkedése mindenütt elsimította az ellentéteket. A választások eredményét Kolozs megyében ma este publikálták.

A választási törvénytelenségekről ma

Take Jonescu is nyilatkozott

az „Universul“-ban.

Take Jonescu kijelenti, hogy az első törvénytelenség Erdélyben történt, ahol nem a törvény előírta egy napra, hanem két napra tüzték ki a választást, holott a választói dekrétum egy legvilágosabban előírja, hogy a szavazás meg nem szakítható. Ezt a törvényt az Averescu-féle választásoknál is respektálták. Egész más a helyzet a régi királyságban, ahol a választói törvény 56. szakasza kifejezetten két napot ír elő. Törvénytelenségek történtek annak megállapításánál is, ki választható. Ezt semmiesetre sem hivatott a választási elnök megállapítani, ezt senki sem köteles előre bizonyítani. Azt, hogy valaki választhatóságának megvannak-e az anyagi feltételei, kizárólag a kamará, illetve a szenátus bizottságai vizsgálhatják felül és állapíthatják meg.

Az ellenzék körében egyre több szó esik a választások utáni magatartásról. Most már biztosra veszik, hogy a liberális párt a kamarában is megszerzi a többséget és hangoztatják, hogy ezt a liberális többséget az ellenzék semmiesetre sem ismerheti el.

Az ellenzéki pártok a leghevesebb ellentállásra készülnek és a követendő taktikára vonatkozólag már folynak a tárgyalások. Mindenekelőtt arról van szó, hogy

az új parlament munkájában egyetlen ellenzéki képviselő se vesz részt.

Ez kétségkívül meg fogja nehezíteni a kormány helyzetét, mert az új parlamentnek alkotmányozó nemzetgyűlés jellege van. Bratianu egyik politikai barátja kijelentette:

— Az ország nem fogad el olyan alkotmányt, amelyet Joanitescu professzor készített el a liberális klubban.

A parlamentből való távolmaradás hívei nem állnak meg ennél a lépésnél. Az ellenzéki akcióit a parasztpárt és az erdélyi nemzeti párt fogja vezetni. Régi terve a nemzeti pártnak, hogy Gyula-

ehévrára újból egybehívja a nagy nemzeti tanácsot. Ehhez az akcióhoz regátbléi pártok is csatlakozni akarnak. Komoly formában merült fel a terv, hogy Gyulafehérváron a nemzeti párton kívül a parasztpárt és az Averescu-párt is megjelenik. A parasztpárt körében arról a mozgalomról a következőket mondják:

— Bratianuék erőszakkal egybehozott parlamentjével szemben

Gyulafehérvára ellen-nemzetgyűlést hívnak össze,

amely valóban Románia népét fogja képviselni. A nemzeti harc érdekében három ellenzéki párt egyesül és ebbe a szövetségbe az ellenzéki Jorgát és Take Jonescut nem fogjuk felvenni.

Politikai körökben azonban nem hiszik, hogy az események idáig fejlődjenek. Tudják, hogy a király mindent elkövet a nemzeti pártnak a kormányzásba való bevonásáért. Tudni vélik, hogy a visszautasított erdélyi jelölések elfogadására a kormány nem Popovici Mihály közbenjárására adott rendeletet, hanem az uralkodó határozott kívánására. A király, aki hamarosan Erdélybe jön, újból meg fogja hallgatni a nemzeti párt vezetőit és úgy hírlik, személyi áldozatok árán is bevonja a kormányba Maniúkat.

Árforradalom előtt a magyar közgazdaság

Az Uj Kelet tudósítójától

Bécs, március 6. A magyar gazdasági és pénzügyi élet az 1918-as események óta mindenféle, sokszor ellentétes irányú kísérletezés színhelye volt. A Hegedüs-féle pénzügyi reform jelenti a legutolsó lezárt mozzanatot, melynek époly kevésbé sikerült célját elérnie, mint minden előzőnek. Most a Hegedüs-féle pénzügyi reform lezajlása után, Kállay pénzügyminiszter gazdaságpolitikai kísérletezéseinek az időszaka virradt fel. Kállay gazdaságpolitikájának főcélja egy szóban foglalható össze és ez: a világpáritás. Kállay abból indult ki, ami számára önként kínálkozik kiindulási pontnak az államháztartás szanálásából. Rendbe kell hozni a költségvetést, egyensúlyozni kell a kiadások és bevételek mérlegét.

Kállaynak tehát minden áron gyarapítani kell a bevételeket, az elhatalmasodott deficit-gazdálkodással szemben. Ezért a pénzügyminiszter, többi miniszterkollégájával egyetértő eljárása, felemelte az árak, illetékek, tarifák, forgalmi és fogyasztási adók kulcsát. Kállay már beletörődött abba, hogy mesterséges eszközökkel és tőzsdemanőverekkel nem lehet egy pénznek tartósan belső értékét kölesönözni. Meg is mondotta a kisgazdák és gyárosok küldötteinek, hogy a magyar korona árfolyama aligha fog a közeljövőben emelkedni, miért is célszerű lesz, ha a mostani, vagy a mainál alacsonyabb koronakurzusra rendezkednek be. Ellenben egy és félszázalékról három százalékra emelte a forgalmi adót, 10-ről 20-ra a luxusadót és az aranypáritást akarja behozni a posta és vasut szállítási tarifáinál.

A tömegfogyasztás cikkeit magasabb tarifaosztályokba tette át, miáltal elkerülhetlenné lesz, hogy ezeknek ára a fogyasztás számára föl ne emelkedjék. Ezek az intézkedések, amelyeknek kiegészítése a pénzügyminisztérium részéről még folyamatban van, alapjában rendítik meg az egész mai magyar életstandardot. Szakértők állítják, hogy a történelem nem ismer olyan mértékű drágulást, mint amilyennek bekövetkezése a magyar gazdaságot fenyegeti. Az árforradalom a maga néprétegeket megmozgató és kiéheztető valóságában áll a magyar fogyasztók előtt. A közeljövőben mindenkinek mai jövedelme kétszeresére lesz szüksége, hogy mostani életszínvonalát magának biztosíthassa.

Minthogy pedig a felfelé irányuló árfejlődés esetében elkerülhetetlen, hogy nagyobb tömegű bankjegyek is legyennek forgalomban, bizonyos, hogy Magyarországra is egy oiy méretű bankjegyinfláció előtt áll, mint amilyen már hónapok óta bénítja az osztrák köztársaság gazdasági életét.

A cionista világszervezet gazdasági munkája

A végrehajtóbizottság jelentése

Az Uj Kelet tudósítójától

Amióta a cionista mozgalom politikai faktorrá és a zsidó nép egyetemes közügyévé vált, soha jobban és eklatánsabban nem mutatkozott helyesnek az a régi megállapítás, hogy a parlamentáris életben, a közügyek terén, épen a kormányon lévő vezetők érdeke, becsületes, de erős ellenzék álljon velük szemben. Tegnap közöltük a cionista világszervezet londoni vezetőségének jelentését a mozgalom általános pénzügyi helyzetéről és a Keren Hájjeszód jelenlegi állapotáról. Ha Nordau, Marmorék, Jacobus Kann és társaik ellenzéki támadásai kevésbé hevesek lettek volna, a központi vezetőségnek alig nyílt volna alkalma, a mozgalom helyzetét, eddigi örvendetes eredményeit ilyen tisztán állítani a közvélemény elé. Folytatódag közöljük a vezetőség jelentésének politikai és gazdasági részét:

Az immigrációs központ áthelyezése

A cionista világszervezet február elsejével Palesztinába helyezte át a zsidó bevándorlást irányító központi szervezetet. Egyidejűleg felszólítás ment az összes országok Palesztinahivatalaihoz, hogy a bevándorlást érintő kérdésekben ezentúl kizárólag a palesztinai cionista bizottság bevándorlási osztályához forduljanak. A londoni vezetőség a jövőben csak olyan bevándorlási kérésekkel fog külön foglalkozni, melyek a polikával szoros összefüggésben vannak. A jeruzsálemi bevándorlási központ a legközelebbi jövőben az összes országok Palesztinahivatalait konferenciára fogja összehívni Bécsbe.

A gazdasági tanács

A karlsbadi cionista vilákgongresszus által megválasztott pénzügyi és gazdasági tanács, melynek feladata, hogy a londoni központi vezetőségeknek pénzügyi kérdésekben rendelkezésére álljon, különböző téren már is megkezdette munkásságát. A gazdasági tanács kezdeményezésére alakult meg a palesztinai városi jelzálog hitelbank „General Mortgage Bank of Palestina” néven. Ugyancsak ez a gazdasági tanács készíti elő a Jewish Colonial Trust (zsidó gyarmatosító bank) alapítóke felemelését és az összes európai és amerikai államokban leendő fiókok megnyitását.

Az Economic Board

Az angol kormány palesztinai gazdasági tanáchoz való viszonyunk a

lehető legbarátságosabb és kölesönös a törekvésünk, hogy gazdaságilag teljesen egyöntetűen és együtt dolgozzunk. A Brandeis-csoport által alakított Palestine development Co. megkezdte a működését, bár egyelőre szerény keretben. De mindaddig, amíg ezek és az ezekhez hasonló társulatok azon fáradoznak, hogy a nem-cionista köröket megnyerjék a Palesztina-munka eszméjének, a londoni központi vezetőség mindig készen lesz, hogy karöltve munkálkodjon velük.

A központi vezetőség jelentése a karlsbadi cionista vilákgongresszus jegyzőkönyvének megjelenéséről szóló értesítéssel végződik. A jegyzőkönyv kétféle formában jelenik meg és pedig az egyik gyorsírói jegyzetek alapján készült szószertűi jegyzőkönyv, amely szemben épen nagy terjedelménél fogva magánhasználatra kevésbé alkalmas. A másik ugyancsak a gyorsírói jegyzetek alapján, azonban egyes részeiben kivonatossan közli a kongresszus tárgyalásait. A könyv német kiadása már megjelent, az angol és héber nyelvű kiadás nyomás alatt van.

Fekete dollárkirályok. Newyorki jelentés szerint Északamerikában család miatt nemrég sulyosan megbüntettek egy dús gazdag néget. Ezzel kapcsolatban a lapok megjegyezték, hogy csak Newyorkban is körülbelül háromszáz néger pénzkirály él. Nagyon nehéz ezeknek az embereknek a belső életébe pillantást vetni, mert sokkal zártabb kört képeznek, mint az olasz és spanyol nemesi családok. Nem büszkeségből, hanem mert vissza akarnak vonulni a nyilvánosságtól. Szállodákat és előkelő éttermeket nem látogathatnak s ezért ragyogó családi életet élnek. Fehér cselédségük van, bevándoroltak, akikben nincs meg az amerikaiak előítélete a négerekkel szemben. Gyermkeiket kollégiumokban taníttatják, azután a Harvard-egyetemre küldik. Ez az egyetlen főiskola, melyet néger hallgatók látogatnak. Alig ismert tény, hogy a négereknek Newyork egyik legelőkelőbb avenuején hatalmas klubjuk van, ahol sportférfaik, színészek, zeneszerzők és íróik találkozni szoktak. Vanak külön politikai pártkörük, hangversenytermek, melyeket csak négerk látogatnak.

A kanadai bevándorlás. Torontóból jelentik: 1920 március harmincegyediké óta Kanadában 3 millió 577 ezer 311 bevándorló érkezett. Ezek közül 78 ezer zsidó.

Landru pszichéje

De Fleury orvostanár véleménye

— Az Uj Kelet párisi levelezőjétől —

Páris, március 2. Most, hogy meghalt, azt hiszem, szabad mégegyszer beszélni róla, az erős, az ellenállhatatlan Landruról. Ezekben a sorokban, amit itt írok, szeretném megrajzolni a maga idejének legembertelenebb emberét.

Azok a történetek, amelyek életének utolsó perceiről most szájról-szájra járnak, tökéletesen megvilágítják lelkének gonoszságát. Tegnap például azt mondta egy nagyon képzett, nagyon intelligens asszony, aki látta, amikor Landru a guillotine előtt olyan megdöbbenő hidegvérrel viselkedett:

— Lehetetlen ennek az embernek a lelki szilárdsága előtt meg nem hajolni. Az utolsó pillanatig kitartott. Landru, a maga nemében, határozottan felsőbbrendű ember.

Ez az asszony, aki ezt mondta róla, filozófiát hallgat a Sorbonnon. És el volt ragadtatva amikor beszélt.

Egy tehetséges regényíró pedig, így adott kifejezést véleményének:

— Landru felsőbbrendű ember és szadista... Mert az egyik nem zárja ki a másikat.

Mindakét vélemény téves. Dr. Maurice de Fleury, az orvosi akadémia tagja, híres pszichiáter Landru, karakteréről a következőket mondta:

— Landru nem volt szadista, mert egyáltalában nem volt érző ember. Nagy tapasztalataim vannak az életben, rengeteg beteg lélekkel volt dolgom, de mondhatom, sohasem találkoztam még olyan emberrel, akire annyira nem hatott volna semmi, mint ahogy nem hatott semmi Landrura. Ami bennünket, többi embereket, naponta megnevettet, megszorított, megkönyeztet, az Landrura semmi benyomást nem gyakorolt. Láthattuk naponta a törvényszéki tárgyalóteremben, milyen egykedvűséggel hallgatta a vádakát és milyen érzéstelenül vette tudomásul az ítéletet.

— Aki szadista, az szükségszerűen, rendkívül érző, sőt épen túltengő érzéseit csillapítja le a szerelmi mámorban. Megkínózni, megszenvedtetni, ezt teszi egy szadista. De nem ő! Nagyon ritka, hogy egy szadista valakit meggyilkoljon. És akkor is csaknem kizárt dolog, hogy pénzért vagy örökségért tegye.

— Ha a gambaisi aljas teremtményt (Landrut) vizsgáljuk, mindenekelőtt állati ereje tűnik fel. A szadista pedig gyenge. Ezenkívül Landru, hogy úgy mondjam, hiperaktív volt, mindig elszántszerűen és tudatosan cselekedett, sohasem volt zavarban és sohasem érzett megbánást. Természete kifejezésre jutott a tárgyalások folyamán is gyors és rövid feleleteiben, sőt sokszor szemérmellen ékesszólásában, amelyekkel bizony könnyen elesáthatta szerencsétlen áldozatait. A törvényszéki orvosok megállapították, hogy fiatal korában huzamosabb időn át voltak lelki depressziói, sőt egyszer hónapokig melankólikus volt. Ez csak tulságos aktivitását bizonyítja, amelynek ellentétül, illetve reakciójául ez a lehangoztság jelentkezett. Egy ember, aki sohasem volt meglepve! Akit semmi sem ért készületlenül! Aki semmink a sulyával és jelentőségével nem volt tisztában.

— Három nappal a halála előtt egy szemfedélről fecsegett, amelyet Deibler hóhérral rendelt meg. Amikor a tárgyalás utolsó pillanataiban, az egyik bíró, akit újonnan rendeltek ki a büntető tanácsba, azt kérdezte tőle, tud-e valamit felhozni a mentésére, azt válaszolta, nem szokott senkivel addig szóbaállni, míg az illető, be nem mutatkozik! Visszautasította a vizsgálatát, amivel kivégzése előtt közeledtek hozzá és amely már annyira halálraítéltnak adott megnyugvást! Azt mondják, ólomfehér volt az arca a lenyaktilózás reggelén. Én, aki úgy ismertem Landrut, nem tudom elhinni. Az az érzéketlenség, amit saját élete pusztulásának percében tanusított, megérteti velünk, milyen érzéketlen lehetett a mások halálánál.

— Hazug és hiu volt, mentes minden jóakarattól, gögös, könyvemű és bizalmatlan. A legalacsonyabbrendű ter-

mészet. És borzongatóbb pénzvagybó megölt háro emberéletet felsőbbrendű mes szó eg berí gép vó fész a rossz annak is h eifer is, de meg tudta És a Sátán fájdalmas, r tovnál! Kit Senkit. Az mesztheti a

Japán nyuszelé

A gen perantó k Esperanta, Hajnal) cí ki Fujisav késztesébe érkezett s delegátus Nitobe-ho zértítkárál érdekében következő

Az örv rencsém hivni a kérdésé hatalma liga ta van a nagy és hisszük mely dolgozn keiért, Helyese hogy a Gyűlöle rura, — pában, vériség nak, m kultura felelőss

A nyi nemzetkö hogy egy Keletnek tal való Felsőljítj a nemzet eszperant nyelvvel

Olasz Róma, elhatározói egy vitele azo ha a rend állani.

IFJ Zsidó Eioff

Szerka Cluj, C

Hol jegyezhet Uj Kelet-részvényt?

Vidéken:
A Zsidó Nemzeti Szövetség valamint helyi csoportjánál. oooooo

Kolozsvárt:
Marmorosch Blank & Co. Kereskedelmi Hitelintézet. Közgazdasági Bank. Forgalmi Bank. Polgári Bank.

Az Uj Kelet a zsidóság lapja. Minden zsidó jegyezzen részvényt

ichéje

ír véleménye

tezőjétől

st, hogy meg-
mégegyszer be-
ellenállhatatlan
sorokban, amit
rajzolni a maga
b emberét.

amelyek életét
st szájról-szájra
világítják lelké-
ap például azt
épzett, nagyon
látta, amikor
lött olyan meg-
elkedett:

k az embernek
t meg nem ha-
tatig kitartott.
n. határozottan

ezt mondta róla
bbonon. És el-
beszél.

nyíró pedig, így
rének:

endő ember és
gyik nem zárja

éves. Dr. Man-
rosi akadémia
andru. karakte-
ndta

szadista, mert
éző ember.

annak az élet-
ekkel volt dol-

sohasem talál-
emberrel, akire

ma semmi, mint
mmi Landrura.

embereket, na-
gszomorít, meg-

ra semmi be-
Láthatnak na-

tárgyalóterem-
séggel hallgatta

zéstelenül vette

szükségszerűen,

en tultengő ér-

szerelem mámor-

szenvetnedni, ezt

hem ől. Nagyon

sta valskit meg-

csaknem kizárt

ragy örökségért

jas teremtményt

mindenekelőtt

A szadista pedig

ru, hogy úgy

mindig elszán-

edett, sohasem

sem érzett meg-

fejezésre jutott

is gyors és

sokszor szemér-

amelyekkel bi-

atta szerenésé-

nyászki orvosok

fiatal korában

ak lelki depressz-

apokig melankó-

gias aktivitását

lentététől, illetve

oltság jelentke-

si sohasem volt

sem ért készü-

k a súlyával és

tisztában.

halála előtt egy

amelyet Deibler

mészet. És a bünei? . . . A legmeg-
borzongatóbbak: kicsinyességből, undok
pénzvágtyból gyilkolt. Egy asszonyt
megölt háromszáz frankért. Egy másik
emberéletet egy óráért oltott ki. Ez
felsőbbrendű ember volt? . . . Mily ne-
mes szó egy ilyen varangyra! Egy em-
beri gép volt, amelyben minden alkat-
rész a rosszért lüktetett. Ördög volt és
annak is huszadrangu. Ördög volt Lu-
eifer is, de hereeg hozzáképest, mert
meg tudta ihletni Goethét és Byront.
És a Sátán is ördög volt, de milyen
fájdalmas, milyen aggódó lett Lermont-
ovnál! Kit fog megihletni Landru?
Senkit. Az ő hidegsége csak megder-
meztheti a szíveket. Paul Lévy.

Japán a lehanyagló nyugati kultúra szellemi megváltója

— Az Uj Kelet tudóstíjójától —

A genfi népligának van egy esz-
perantó köre, az Interpopola Rondo
Esperanta, mely Nova Tagigo (Uj
Hajnal) címmel havi folyóiratot ad
ki Fujisawa japán delegátus szer-
kesztésében. Ennek most Kolozsvárra
érkeztetett száma közli az egyik japán
delegátus nyílt levelét, melyet Inazo
Nitobe-hoz, a népliga helyettes ve-
zértitkárához intézett az eszperantó
érdekeiben. A levél bevezetősorai a
következők:

Az önk Genfben való érkezésé-
nek örvendetes alkalmából van sze-
renesém komoly figyelmüket fel-
hívni a nemzetközi nyelv fontos
kérdésére. Japán ma már a nagy-
hatalmak közé tartozik és a nép-
liga tanácsában jelentős szerepe
van a világ rekonstrukciójának
nagy és nehéz munkájában. Ugy-
hiszünk, egy nemzet sines ma,
mely olyan tisztán és buzgón
dolgozók az összemérésig érde-
keiért, mint a fölkelő nap országa.
Helyesen mondják Európában,
hogy a világosság Keletről jön.
Gyűlölet gyűlöletre, háborút hábo-
rura, — ez a helyzet a mai Euró-
pában, amely lábball tiporja a test-
vérség szent tanát. S ezért Japán-
nak, mint a lehanyagló nyugati
kultúra szellemi megváltójának a
felelőssége mérhetetlenül nagy.

A nyílt levél, aztán kifejezi a
nemzetközi nyelv szükségességét,
hogy egyik nép ne kényszerítse rá
a maga nyelvét más népre s hogy
Keletnek megkönnyítsék a Nyugat-
tal való intenzív szellemi érintkezést.
Felszólítja a népliga tagjait, hogy
a nemzetközi nyelv problémáját az
eszperantóval, mint egyedül megfelelő
nyelvvél oldják meg.

Olaszország békét akar

Róma, márc. 7. Az olasz kormány
elhatározta, hogy ragaszkodik a rapal-
ói egyezményhez. Ennek keresztül-
vitele azonban csak akkor lehetséges,
ha a rend Fiumében teljesen helyre fog
állani.

Megjelent az

IFJU KELET

Zsidó ifjusági havi folyóirat.

Előfizetési ára egész évre

80 Lei

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Cluj, Calea Reg. Ferdinand 48.

Megszűnt az angol kormányválság

Lloyd George marad. Áprilisban lesznek a választások Angliában. Jugoszláv jegyzék Rómában és a hatalmaknál. Tiltakozás Fiume miatt. Holnap ül össze a belgrádi konferencia Bratianu Jonel megy Genuába. A nagykövetségek tanácsa német leszerelést akar

Konstantint lemondásra szólították fel

Az Uj Kelet tudóstíjójától

Az angol kormányválságot sikerült elodáznia. Lloyd George nem mond le. A kormány helyzete napokig válságos volt, mert a konzervatív párt élén Sir Yunggerrel meg akarta buk-
tatni Lloyd Georget. Erre Lloyd George hétnapos ultimátumot intézett az unionistákhoz, hogy ha egy héten belül nem jelentik ki, hogy ragaszkodnak a koalícióhoz, bejelenti a királynak lemondását.

Lloyd Georgenak ez az erélyes fellépése, továbbá Chamberlainnak Oxfordban tartott beszéde megmentette a helyzetet.

Mára Londonból azt jelentik, hogy a kormányválság elmúlt. Lloyd George kijelentette, hogy barátai kérésének eleget tesz és nem lép vissza. A koalíciós kormány átszervezéséről sines többé szó, jóllehet Lloyd George politikájában a konzervatívok már rég nem értenek egyet. Az ir-kérdés és az egyiptomi egyezés miatt nagy a felháborodás és a munkáskérdésekben is erélyesebb kormányt követelnek a polgári pártok. Meg akarják alapítani a polgári védelmi frontot. Nem lehetetlen, hogy Lloyd George felveti a parlamentben a bizalmi kérdést, esetleg kiírja az általános választásokat. A belpolitika teszi, hogy Angliában egészen elhanyagolták a genuai kérdést is s ma már maguk az angol lapok követelik, hogy halasszák el a genuai konferenciát, hogy közben meglehessen tartani az általános választásokat. Aki a genuai konferenciát megnyitja — írja az „Observer” — annak folytatni is kell tudni.

Genuában a legalkalmasabb személy Lloyd George, de ha április közepén meglesznek az angol választások, megtörténhet, hogy márt csak az utódja folytathatja a genuai tárgyalásokat.

Lloyd George eredetileg azt remélte, hogy a genuai konferencia nagy sikert hoz számára és a népszerűségét fokoznia fogja, ezek a remények egyre inkább csökkennek. Lehetséges, hogy ebben a hat hétben minden tisztázódni fog. A választásokon a polgári pártok és a munkáspártok elszánt küzdelmét lesz alkalma megfigyelni a világnak.

A nagykövetségek tanácsa szombaton értekezletet tartott Párisban, amelyen Foch marsall és Veygand tábornok is résztvett. A tanács

Németország katonai ellenőrzésével foglalkozott.

Berlini pénzügyi szakértők Berlinből azt jelentik, hogy a genuai konferencián Németországnak nyújtandó nemzetközi kölcsön kérdésével is foglalkozni fognak. A francia szakértők befejezték munkálataikat. Minden javaslatuk készen van a genuai konferenciára. Oroszország részéről biztosítékokat kérnek, erre nézve is konkrét indítványokat tesznek. A kis-

antant belgrádi konferenciája holnap kezdődik. Románia részéről

Papinu meghatalmazott miniszter vezetésével bizottság utazott ma Belgrádba.

A genuai konferencia román előkészítő bizottsága, a melynek tagjai Bratianu Jonel miniszterelnök, Duca külügyminiszter, Bratianu Vintila pénzügyminiszter, Popescu mérnök, Mrazek, Filordor, Gheorgiu államtitkárok, Chiriatzesu a Banca Nationala igazgatója, és Stefanescu mérnök, ma megkezdte munkálatait a szükséges okmányok összegyűjtésére, amelyekkel a genuai konferencián Románia érdekeit fogják megvédeni. Az adatok elsősorban a külföldi adóságokra és a költségvetésekre vonatkoznak. A „Viitorul” szerint a genuai konferencia román bizottságának ugyanazok lesznek tagjai, akik az előkészítő bizottságba benne vannak, tehát

maga Bratianu Jonel miniszterelnök megy el Genuába.

A belgrádi tanácskozások, amelyek holnap veszik kezdetüket, tisztázni fogják a kisantant állásfoglalását. Ma már körülbelül biztos, hogy Genuában a békeszerződéseket érinteni nem fogják. Ezt Franciaország sem akarja, de Olaszország és a kisantant is ellene van.

Egy békeszerződést, a sevesit, mégis tárgyalni fogják Genuában, valószínű, hogy sor kerül a revízióra is.

Mint hogy Görögország benne van a kisantantban, ez egyik súlyos pontja lehet a belgrádi tanácskozásoknak. Nem kevésbé súlyos eset az a hirtelen konfliktus, amely Jugoszlávia és Olaszország között keletkezett a fiumei kérdésben. Az olasz kormány a maga katonáival teremt rendet Fiumében s mint már tegnap megtört, egyúttal új helyzet is: ráteszi a kezét erre a függetlenített városra. Belgrádban ma minisztertanács volt ebben az ügyben. A szerb kormány elhatározta, hogy az eseményekkel kapcsolatban

jegyzéket intéz úgy az olasz, mint a szövetséges kormányokhoz és bejelenti legélesebb tiltakozását.

Mint hogy a genuai konferencia olasz területen lesz s az előkészítést az olasz kormány végzi, ez a tény igen fontos, meglehet, hogy mire Genuába tárgyalásra kerül a sor, barátságatlan, sőt ellenséges talál lenni a viszony Olaszország és Jugoszlávia között. A belgrádi előterkeztelen fog beszámolni Ninesics szerb külügyminiszter a bratislavi találkozói megállapodásairól. Bratislavában Benessel folytatott hosszabb megbeszélést Ninesics. Ugy tudják, hogy Benes Genuában szóba fogja hozni a dunai gazdasági konferenciát, sőt a kisantant megbízottai is mind felszólálnak ebben az ügyben és igyekeznek meggyőzni a nagyhatalmakat arról, hogy Közép Európában addig nem lehet rend és nyugalom, amíg a

dunai államok valamilyen formában gazdasági uniót nem alkotnak. Állítólag Ausztria és Lengyelország is hajlandó az egyezményeken résztvenni.

Ausztria különben nem lép be a kisantantba, de ennek kulta gja lesz.

Benes bizonyos franciaellenes hangulattal érkezett vissza Párisból, mert Párisban is a dunai államok szövetkezését akarják, de egészen másképen. Be akarják vonni Ausztriát és Magyarországot, hogy megteremtsek a közép-európai blokkot Németország ellen.

A helyzet Keleten változatlanul válságos. Görögországban kiéleződnek a politikai ellentétek, a demokrata párt proklamációt tett közzé, ebben Gunarisz miniszterelnök is a dinasztai ellen lázítanak. Igen érdekes a bécsi jelentés, amely arról számol be, hogy

Gunarisz felszólította Konstantin görög királyt, hogy mondjon le.

Gunarisz tudniillik párisi útján kénytelen volt azt tapasztalni, hogy Franciaország azért bánik olyan ellenségesen a görögökkel, mert Németország volt barátjában, Konstantinban, nem bízik meg. Konstantin azonban a Gunarisz-kormány felszólítására nem is válaszolt. Gunarisz miniszterelnök Párisból hazautaztatában Rómában hosszabb tanácskozásokat folytatott Facta miniszterelnökkel és Schanzer külügyminiszterrel. Most, hogy Gunarisz ugyszólván üres kézzel megy haza Athénbe, kénytelen tétlenül nézni a török küldöttek munkáját. A komalista misszió ma Franciaországba érkezett és megkezdte tanácskozásait.

Háborus usztítás Németországban.

Berlinből jelentik: A német nemzeti ér-
zésű katonák vasárnap tiltakozó gyűlést
rendeztek a háborus bűntökök kiszolgáltatása ellen. A gyűlésen Hundergold tábornok is felszólt és többek közt a következőket mondta: „A német nép mindig arra gondoljon, hogy még nincs mindenek vége és eljön még az az idő, amikor Németország ünnepelni fogja feltámadását. De ha ezt el akarjuk érni, minden németnek felkészülve kell várnai a harcra hívó parancsot.” A tábornok újból harcolni akar és ezt nyilvános gyűlésen mondja az ifjú német köztársaságban. Ugyátszik a tábornokok semmit sem tanultak.

Zsidó nemzeti kongresszus Csehszlovákiában.

Prágából jelentik: A csehszlovák zsidó nemzeti tanács március tizenötödikére zsidó nemzeti kongresszust hívott össze. A kongresszus feladata elsősorban fölmentést adni a zsidó nemzeti tanácsnak eddigi működéséért és a nemzeti tanács újjászervezési munkálatait megtervezni. A kongresszuson résztvesznek elsősorban azok a testületek és szervezetek, amelyek eddig is a zsidó nemzeti tanácshoz tartoztak. Azok a közületek, amelyeket ebbeni hajlandóságukat már kifejezték, szintén részt fognak venni a kongresszuson. A nemzeti kongresszussal egyidejűleg Csehszlovákia, Morvaország és Szilézia nemzeti alapon álló zsidó hitközségeinek képviselői is tanácskozni fognak közös szervezetek létrehozása érdekében.

A görögországi zsidók szombati munkaszünete.

Szalonikiből jelentik: A város főblijának intervenciójára a görög kormány elhatározta, hogy a híres florinai vásárokat szombatról szerdára helyezi át. A kormány rendelkezése ellen az athéni kereskedők tiltakoztak és kérték a vásároknak szombaton való megtartását. Rhallis miniszter válaszirátában kifejtette, hogy zsidó kereskedők vallási érzelmeivel számolni kell. Civilizált állam kormányja köteles a kereskedők vallási életét is respek-
tálni.

Megcáfolják a külföldi tartozások moratóriumát.

Brassóbol jelentik: A pénzügyminisztériumnak a brassói kereskedelmi- és iparkamarához beérkezett felvilágosítása megcáfolja a kül- és belföldi lapok ama értesülését, hogy a lei-esés folytán és a külfölddel folytatott tárgyalások alapján a külföldi tartozásokra moratórium van.

**Rövidárunkban
harisnyákban legolesőbb
bevásárlási forrás
nagykereskedés
Cale Regele Ferdinand 30.
(Széky-palota)
Telefon 5—49.**

Glória

HIREK

— A kolozsvári választáson Socol győzött. A kolozsvári választás eredménye kedden este kilenc óra felé lett nyilvánvalóvá. A kerületek választási bizottságai hat óraker lezárták a választást, azután jegyzőkönyvvezéssel és a szavazatok összehámlásával telt az idő. A nemzeti párt jelöltjére nyolcszázkilencvenegyen, a liberális párt által támogatott Stefanescu egyetemi tanára kétszázhuszonhatan szavaztak, így tehát Socol Aurél tekintendő Kolozsvár város parlamenti képviselőjéül. Az 5908 szavazó közül mindössze 1118 élt választójogával.

— A belzi rabbi hazautazik. Prágából jelentik: A Munkácson letelepedett belzi híres rabbi valószínűleg nem sokára hazautazik. A csehszlovák kormány és a lengyel kormány között megállapodás történt. A közlekedési minisztérium különvonalat fog az ő és kísérete rendelkezésére bocsátani.

— A kolozsvári Jótékony Izraelita Nőegylet évi közgyűlése. A kolozsvári Jótékony Izraelita Nőegylet március hó 12-én, vasárnap délután négy óraker tartja a vármegyeház nagytermében évi közgyűlést. A közgyűlésen az elnökség és a választmány beszámol az egyetel nagyrányu fejlődéséről és a Napközi Gyermekeketthon állandóságát ki-fejlesztett eredményes működéséről. A gyűlésen az egyeteli tagokon kívül az érdeklődő közönséget is szívesen látják.

— Kék-fehér bál Temesvárott. Március 4-én, szombaton este tartotta meg Temesvár zsidó ifjúsága egyike kék-fehér bálját. Az ünnepély egyike volt a legjobban sikerült és külsőségekben fényes, zsidó kultur-rendezvényeknek. A tisztí kaszinó összes termet zsfülésig megtöltötte Temesvár előkelő közönsége. A bál zsidó irodalmi és művészi program-mal kezdődött. Zsidó énekszámok, szavaltatok, zsidó tárgyú szimbólikus táncok, dr. Gábor Dezső humoros egyfelvonásosa töltötték ki a műsort. Közel negyven szereplő gondoskodott a közönség állandó és stílusos szórakoztatásáról és mindany-nian diéséretre méltó művészi munkát produkáltak. A kolozsvári köz-pont képviselőjében Giszkalay János jelent meg, aki verses prologussal nyitotta meg a műsort. Az ünnepély, anyagilag is jól sikerült. A tisztá bevételből kerekasztalban 25000 lei jutott az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség céljaira.

— Kolozsvári kereskedők esperanto tanfolyama. A kolozsvári Kereskedelmi és iparkamara elhatározta, hogy a nemzetközi gazdasági érintkezés megkönnyítésére bevezeti az esperantot. Ezzel egyidejűleg a kolozsvári kereskedők és iparosok részére esperanto tanfolyamot rendez. A kamara felhívja összes kolozsvári tagjait, hogy a tanfolyamon saját érdekében vegyenek részt. Ajánlatos, hogy minden cég legalább egy alkalmazottját (levelezőjét vagy a könyvelőt) kötelezze az esperanto megtanulására.

— A keceli izraelita iskola furcsa históriája. A bécsi „Jövő”-ből vesszük a következő hírt. A keceli izraelita népiskola tanítóját, Gross Edét február 20-án egy rendőr felszólította, hogy menjen vele a község házára. A tanító ott a főjegyző és egy hadnagy fogadta és az utóbbi megkérdezte tőle, járnak-e a zsidó iskolába keresztény vallású tanulók is, majd amikor igenlő feleletet kapott, kijelentette, hogy a hat keresztény vallású gyermek másnap reggel nyolc óraker a katolikus iskolának adandó át. A tanító erre azt felelte, hogy csak az iskolaszéknek, a tanfelügyelőségnek, vagy a kultuszminisztériumnak a rendeleteit köteles teljesíteni és így a felszólításnak nem tehet eleget. A főhadnagy erre fölkereste Schwartz Sándor keceli hitközségi elnököt, akit szintén felszólított, hogy a hat keresztény gyermeket adja át a római katolikus iskolának és erről ad-jon irást.

A hitközségi elnök ugyanilyen kijelentést tett, mint a tanító, amire a főhadnagy megjegyezte:

— Önök a gyermekeket idecsá-

bitották, hogy az államsegélyt megkapják.

Ebben a pillanatban lépett be a zsidó iskolába járó egyik keresztény gyermek apja, Bus Mihály, aki halván miről van szó, kijelentette, hogy senkise csábította a gyermekeket a zsidó iskolába, ellenkezően, ő kérte meg a hitközségi elnököt, hogy vegyék be a fiát a zsidó iskolába, mert ott többet tanulnak. A főhadnagy figyelembe sem vette Bus Mihály szavait, papírt, tollat vett elő, nyilatkozatot állított ki, hogy a hat gyermeket átadják a katolikus iskolának és felszólította a hitközségi elnököt és a tanítót, hogy a nyilatkozatot írják alá. A fenyegető felszólításra ezek eleget tettek a főhadnagy követelésének, aláírták a kötelezvényt és a hat gyermeket másnap átadták a katolikus iskolának. Másnap, február 21-én a hat katolikus gyermek apja kérvénnyel fordult a keceli izraelita iskolaszékhez, hogy gyermekeiket továbbra is tanítsák. A keceli izraelita népiskola vezetősége beküldte ezt a kérvényt a pesti izraelita hitközséghez is, amely beadvánnyal fordult a kultuszminiszterhez. Nem valószínű azonban, hogy a kultuszminiszter a főhadnagy-pedagógus ellen merjen dönteni.

Kényszermunka Tóra-tanításért

Az oroszországi Polockban hat évi kényszermunkára ítélték a Tal-mud-Tóra tanítóit. Jó régi szokás szerint nádpálcával tartották fenn a chéder fegyelmét, ami nem csak a kis fiúknak nem tetszett, de azoknak az öreg fiúknak sem, akik új szel-lemet vittek bele az orosz pedagógiába. Hát kényszermunkára ítélték őket. Hogy a derék melamedok belenyu-godtak-e az ítéletbe, vagy apelláltak ellene, arról nincsen tudósítás. Föl-tehető, hogy nem apelláltak. Mert egy hatvanéves melamednak nem sok a hat esztendei kényszermunka. Hiszen kényszermunkát végzett az negyven éven keresztül és az ítélet olyan büntetés, amit egzisztenciának választott valamikor. A kényszermunkát olykor-olykor böjtöléssel fog-ják megszigorítani. Hát a szegény orosz melamednek ez se szenzáció. Böjtölt az eleget azelőtt is. Az orosz bíróság bőlebben is ítéltetett volna. Ítélte volna el őket hat évi eszm-izomra, akkor ezalatt egészen biz-tosan összerokadtak volna. Mert ezt nem szokták meg az orosz melamedok. A jó élet azonban olyan munka, amit még nem kényszerített rá a tanítókra az új pedagógia.

— A zsidói cionista szervezet es-télye. A zsidói cionista szervezet nagy-szabású koncert-estélyét február 26-án tartotta meg. Az estélyen a helybeli cionisták legjobbjai vállaltak szerepet. Este 8 óraker Klein Mózes, a zsidói cionista szervezet csoportjának elnöke az ünnepélyt nagyszabású beszéddel nyi-totta meg. Ezután Farkas Ernő szava-lata következett. A következő szám Ba-counak, a kolozsvári román opera ki-tünő tagjának énekszáma volt, aki Je-remiás Bertaldanné zongorakísérete mel-lelt jiddis dalokat énekelt nagy si-kerrel. Kolozsvárról a Zsidó Nemzeti Szövetség részéről Altmann előadást tartott a cionizmusról. Ezután a tudós Weisz Jakob lépett az emelvényre és alapos átgondolással fejtegette a Palesztina-ügy fontosságát. Az estély mintegy 1500 leit jövedelmezett a Zsidó Nemzeti Szövetség Alapja javára.

— Kimutatás a Chevra Kadisa kórház élélmény bizottságának 1922 február havi működéséről. Február hóban kiosztott ebédek száma 1124 adag. Február hóban kiosztott tejmennyiség 204 liter. Február hóban kiosztott bormennyiség 30 liter. Bevételek: Egyenlegért a mult hóról 7349 30, betegok hozzájárulása 1020—, templomi adomány 2652—, havi hozzájárulások 5689—, persely-gyűjtés 448—, egyéb bevételek 530—, ösz-szesen 17.688 30. Kiadások: Ételhordásért 3246—, főzésért 1263 50, konyhai kiadásokra 531—, igazgatási költség 1732—, jutalék beszédésért 636—, segély 60—, egyenleg 10.209 80, összesen 17.688 30. Cluj, 1922 március hó 1-én. Rosenzweig Antal ch. k. elnök, Mózes Elek jegyző, Neumann Mórné bizott-sági elnök.

A cukorrépa-termelők megegyeztek a márosvásárhelyi cukorgyárral. Meg-irtuk, hogy a Cukorrépa Termelők Szövetsége tárgyalásokat folytatott a márosvásárhelyi cukorgyárral a cukor-répa-termés értékesítésére. Arról érte-sülünk, hogy a tárgyalások tegnap be-fejeződtek és a felek az 1922 évi ter-mésre teljes megegyezésre jutottak. A Szövetség ezután is értesíti a kebelé-ben tömörült termelőket, hogy a mai naptól kezdve, a gyár által kiküldött, vagy kiküldendő régi szerződések alá-írhatók azzal a megjegyzéssel, hogy a Szövetséggel létesített megállapodás-ban a termelők részére biztosított jogok és kötelezettségek az aláíró termelőt illetik meg, illetve terhelik. Az új szer-ződés egyik lényeges pontja, hogy a répa bevéltási árát a jövőben a gyár a termelőkkel egyetértőleg és a ter-melési költségek figyelembevételével fogja megállapítani. Előreláthatólag az új szerződés alapján az összes mult évi termelők leszerződnek és a régebbi termelők is felkarolják ismét a jöve-delmező termelési ágat.

(x) A Román Lovas Egylet lókiállítást és lóversenyt rendez. A Román Lovas Egylet (Societatea Hipica Romana) májusban Mária királyné védnöksége alatt ókiállítással kapcsolatos versenyt rendez, amelyre a bejelentések május 1-éig Societatei Hipice (B-dul I. C. Bratianu No. 3) címre küldendők. A verseny nagyobb-bára hivatásos és tartalékos tisztek, vala-mint urlovasok részére van fentartva és három napig tart. A díjak 3500 leig ter-jednek. A kiállítást tenyésztők részére rendezik különböző 1000 lei értékig ter-jedő díjakkal. A versenyre és kiállításra szánt állatok szállítása kedvezményes va-suti díjszabás mellett történik. A lótenyész-tési egylet most tette közzé a kiállítás és verseny programját. Az Erdélyi Gazda-sági Egylet lótenyészési osztálya is meg-küldi tagjai részére a programot és a napokban fog határozni a részvételről.

— Napkelet. A Napkelet legújabb száma is aktuális és nívós. Szabó Géza Bartók Béláról ír szakzerű, de azért artisztikus írást. A cikk mellé Bartók Bélának egy-egy kottarészletét közli. Ligeti Ernő Grandpierre Emilről ír ügyes jellemzést, Weiss Sándor politikai elmefuttatást kö-zöl, Kádár Imre bravúrosan visszavág az erdélyi ébredő magyarok gyanúsítására. — Emőd Tamás versei, Relle Pál novellája Szeghő Imre és Hajnal László versei mellé mellán sorakozik Dienes Lászlónak a mo-dern városról írott kiváló és alapos érte-kezés és Györi Ernő és Kereszturi Sán-dor könyvismertetése. Ügyes ismertetések jelentek még meg Bárd Oszkártól és Fás-kerti Tibortól.

* „Oh jaj, megfőtt ez az átkozott köh-gés”, Egger mellépszíttáit csakhamar meg-gyógyítanak. Kapható minden gyógyszer-tárban és drogueriában.

SZERKESZTŐI ÜZENETER

Kétkedő, Szatmár. Szaadja gaon egyképen nagy volt, úgy is, mint bibliamagyarázó, úgy is, mint filozó-fus. Arabra való bibliafordítása kor-szakos mű volt, jelentőségében körül-belül ugyanaz, ami a Septuaginta, vagy Mendelsohn munkája. Filozó-fiaja: a Bibliának a böleselkedéssel való egybeforrasztása, vagy jobban mondva kibékítése. Első böleselkedő művét 933-ban írta Bagdadban arab nyelven. „A filozófiai doktrínákról és a vallási hitről szóló könyv” — ez a címe a munkának, amelyet 1186-ban fordított Juda ibn Tibbon héber nyelvre. A könyv forrásműve lett minden későbbi zsidó böleselkedő munkának. De Szaadja gaon nem állott meg a Biblia és a filozófia népszerűsítésénél, hanem maga is küzdött erős kézzel az akkor fölke-rült különböző szekták ellen. Leg-hevesebben Anan, a karaiták vezére ellen, aki a rabbinikus tanításokat megvetette és csak a Biblia paran-csainak követése mellett agitált.

Mint hogy első munkássága szí-goruan tudományos téren mozgott, a legenda nem nagyon rajzolt kör-ülötte. Mégis fönmaradt egy szemé-mélyével kapcsolatos mese, ami így szól:

Egy gazdag ember szolgáljával egyetemben elindult messze üzleti

utra otthon hagyva várandós felesé-gét. Az asszony nem sokára egy fiu-nak adott életet. Minthogy uráról semmi hír nem jött, sem pénz, sem áru, az asszony nagy nyomorban maradt escesemőjével. Később meg-tudta, hogy ura meghalt és azt is, hogy a kíséretében volt szolga ki-rabolta férjét.

A fiu felbőlt, meghallotta az esetet és a szolga keresésére indult. Meg-tudta nyomozása során, hogy a szolga egy tekintélyes család leányát veite el és bőségben éli világát. Ugyan-abban a városban élt Szaadja gaon. A fiu elment hozzá, hogy kikérje tanácsát. A zsidó böles ajánlatára a gyermek elment a kalifához, de a kalifa magához kérte Szaadját és azt mondta neki, hogy ő intézze el azt az ügyet zsidó okossággal.

Szaadja két fazekat hozatott, azután odakérette a meggazdagodott szolgát és meghagyta, hogy az egyik fazékba a fiu, a másikba a szolga esurgassa véréit. Majd kiásta a fiu apja holttestét és egyik esontját el-hozatta a kalifához. Előbb a szolga vérebe helyezte a esontot, de a vér mozdulatlan maradt. Amikor azonban a esontot a fiu véréit tartalmazó fa-zékba tette, a vér lassan forni kez-dett, majd teljesen felszívta magát a esontba. A gaon az istenítélet alap-ján a szolga egész vagyonát oda-ítélte a fiúnak.

Egy anekdota is maradt róla. Valamelyik vidám órájában egy szabómestertől megkérdezte, hány öltést csinál egy nap alatt. A szabó nem jött zavarba. — Mondja meg főtisztelendőség-ed, hány betűje van a Tórának, akkor én is pontos feleletet fogok adni.

A kitünő hitoktató, aki soha nem maradt adós a felelettel, ezuttal zavarban volt. De hogy az egyszerű ember előtt ne kelljen szégyenkez-nie, angyalt idézett, aki a Tóra betűi számát megszámlalta neki.

A két eset jellemzi Szaadja te-kintélyét kortársai előtt. Művei tün-döklő példái lesznek a zsidó elme mélységének és nagyságának (sz. i.)

Verskedelő Dés. Farkas Antal író, aki a „Legenda egy zsidóról meg egy lórnál” című szép verset írt, nem zsidó. Talán ez az első zsidó szellemű írása. A kitünő író Bécsben él, versét az Uj Kelet számára írta.

A. F. Visoul de sus. Levelét el-intézés céljából áttettük az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség kebelében működő Palasztna-hivatalhoz, amely külön levélben válaszol önnök.

N. N. Naszód. A kívánt címetek megtudhatja Svájce bukaresti követségén.

H. O. Faget. Olyan, amely főleg vadászattal és lótenyészéssel foglal-kozik, tudunkal nincs Erdélyben. A „Sport” Clujon jelenik meg, a „Sport-hírlap” Nagyváradon, a „Vidéki Sport” Aradon, a „Sportélet” Temesvárott.

B. K.-né Lugos. Egyik munká-társunk el fog járni ügyében. Hogy milyen eredménnyel, nem tudhatjuk.

L. B. Marosludas. Ne reméljen sokat.

S. D. Vasas-Szentgothárd. Verséből sok zsidó érzés árad, de jó lesz, ha formaérzékét fejleszti sok tanulással és olvasással. Verseket különben csak munkatársainktól közlünk.

D. D. Déva. Fajdalom, sok ember érdekelt sérti, de mégis úgy áll a dolog, ahogyan megirtuk. — Az osztrák és magyar valuta romlottsága miatt, ha bevéltának is, nincs sok reméni valójá.

Pályázat

A székelyudvarhelyi zsidó hitközségben lemondás folytán üresedésbe jött ort. שולחן allásra ezennel pályázatot hirdetünk.

Pályázótól megkívántatik, hogy jó elő-mádkozó, וְקָרָא מִדֹרֵךְ וְהִוָּדֵךְ וְהִוָּדֵךְ legyen.

Pályázók felkértek, miszerint 3-elis-mert ort. rabbittól nyert קבלות másolatka-kal kort és családi állapotot feltüntető ok-mányokkal felszerelt kérvényeiket f. é. márc. hó 15-ig aláírott hitk. jegyzőhöz beküldeni sziveskedjenek.

Az állás azonnal elfoglalandó. Fizesés megegyezés szerint.

Próbaelőadásra csak a meghívottak bo-csátának, kiknek az utiköltség megtérítettik. Székelyudvarhely, 1922 febr. 23.

Hirsch Hermann hitk. jegyző

Lebovits Géza hitk. gondnok

Jeruz munkáss

1. A

kormány

hogy a

toztes el

az ujjáé

van és

fölszólítj

összes

hogy a

akadályo

zanak.

2. A

tégét, kü

got felsz

alkalmak

megkönn

lás kiszé

teremtess

ban gépe

3. A

dorlás k

produktiv

egy szem

munkáss

mak ter

4. A

bizottság

munkáss

esönös s

A köles

zeti oszt

dés és a

főntartás

5. A

bizottság

védelmi

szólítja a

javaslat

jusson a

—

„

ungarise

kolai cíe

ben. Az

kességét

egyesüle

nyelven

rutálódna

hallgatók

a neme

szonyok

egyetem

igaznak

tórá”, r

noszágus

Budapes

a neme

utat a

egyesile

többi zsi

gy több

is Baris

mával ü

A

Kolo

velna,

táját g

leányok

a leány

már me

jártni

nekik;

enniök

mpijába

Ne

hogy

hatóra

amiért

O jaj,

tehat

einyoma

ha eljör

fővel h

szította

soha eg

a talm

osztotta

Es i

szolgájá

nek” né

—

Visz

feneketi

kiesi bo

velme

egy gaz

részről

KÖZGAZDASÁG

**Revideálják
a jogtalan
kényszerbérleteket**
**Juniushan megkezdik
a földosztást**

Az Uj Kelet tudósítójától

Bukarestből jelentik, hogy az agrárreform keresztülvitelével Erdélyben, Bánátban, Máramarosban és Körös-vidéken a kolozsvári agrárkomitét bízták meg.

Ezzel a távirati üggyel kapcsolatban az Uj Kelet munkatársa kérdést intézett az agrárbizottság egyik vezetőjéhez, aki a földreform stádiumáról és a végrehajtással kapcsolatos intézkedésekről a következőket mondotta:

— Az agrárreform megvalósításához még januárban fogott hozzá a bizottság. Elsősorban azokat írjuk össze, akiknek jogos igényük van földre. Természetes, hogy ez a munka lassan halad, mert minden jelentkezőnél külön meg kell állapítani, a törvény értelmében jogosult-e, hogy a földosztásban részesüljön, mert a legkisebb sérelmeket is ki akarjuk küszöbölni. A kisajátítás alá kerülő földeket is most mérjük fel. Pontos kimutatásunk még nincs, mert az eddigi összeírás eredményei az egyes törvényszékeknek vannak. Hogy hol mennyi föld kerül kisajátításra, teljes pontossággal csak akkor fogjuk tudni, ha az egyes bizottságok kiszálltak a falvakba s a helyszínen ellenőrizték az összeírás adatait.

— Mikor veszi kezdetét a tulajdonképeni földosztás és hogy fog ez történni?

— A törvény szerint az agrárreformot még ebben az évben végre kell hajtani. Ennek semmi akadályja nincs, ha az igénylők szakmát és a kisajátításra kerülő terület nagyságát ismerjük. Reméljük, hogy ezt a két alapvető munkát juniushan egész Erdélyben befejezik s akkor megkezdődik a földnek az igénylők közt való szétosztása. A helyi bizottságok által kisajátított földeket átírják az államra s az állam azután szétosztja az igényjogosultak között, tekintet nélkül a kényszerbérletekre.

— A kényszerbérletekre milyen befolyással lesz a földosztás?

— Megszűnnek. S amint már mondtam, nem leszünk tekintettel rájuk a földosztásnál. Ha valaki most kényszerbérletben tart egy birtokot, ez nem jelenti azt, hogy az a földreform végrehajtásakor a bérlet tulajdonába megy át. Sőt gyakran megtörténhetik, hogy a régi tulajdonos kapja meg a kényszerbérletbe adott földet.

— Van-e tudomása az agrárbizottságnak arról, hogy a kényszerbérletek körül rengeteg igazságtalanság és jogfosztás történt? Megtörtént például, hogy földmivestektől alig néhány holdnyi kisbirtokot is elvettek?

— Ilyen nagy munkánál elkerülhetetlenek a kisebb-nagyobb hibák. Tudjuk, hogy voltak tévedések a kényszerbérletek megállapításánál, de a földosztás megkezdésekor az egyes agrárbizottságok minden ilyen sérelmet orvosolni fognak. Egyelőre azonban a tavalyi kényszerbérletek tovább is megmaradnak.

Tekintettel arra, hogy a forradalom idejéből kényszerbérletek közül nagyon sok az olyan, melyet egyéni érdekek szerint állapítottak meg s ezek a jogtalan bérbeadások a földbirtokos-osztály jelentékeny részét ugyyszólván tönkretették, nagyon kívánatos lenne, ha ezeket a kényszerbérleteket még a földosztás megkezdése előtt vennék revízió alá.

Belföld

(x) Megalakul az erdélyi gabonakereskedők és malmosok szindikátusa. A kormány legutóbbi rendelete értelmében — mint ismeretes — a termelők és kereskedők gabonaművekre nem kaphatnak kivételeket, csak a szindikátusok. Az aradi érdekeltek a helyzet felismerése után a napokban érkekezletet tartottak, amelyen elhatározták, hogy az erdélyi ipari és kereskedelmi kamarák útján felszólítják az érdekelteket erdélyi gabonakereskedőket és malmosokat, jól fel fogott érdekekben kezdjék meg az országos szervezkedést, alakítsák meg az országos szervezkedést, alakítsák meg az erdélyi gabonakereskedők és malmosok export szindikátusát, mert csak így remélhető, hogy a régi monopolisztikus invázió ellen eredményesen felléphetnek. Az a tény, hogy a kormány megszüntette az egyéni permiszket, dicséretre méltó, ha ez a rendelet a vesztegetéseket és kijárásiakat is megszünteti és a gabonakivitel az ara illetékesek kezébe juttatja. A régi érdekeltségek minden megyében megalakították már a gabonakereskedők szindikátusát, amelyeknek Bukarestben van a központjuk. Ezzel szemben az erdélyi érdekeltek az aradiak megmozdulásáig tétlenül maradtak. Ennek következtében a régióban jelenleg már erős, kiépített szervezet van, míg az erdélyiek tehetetlenül nézik érdekeik veszélyeztetését. A régi szindikátus befolyásának tudható be a kormányhoz az az álláspontja, hogy az ideai gabonakereskedők Erdély rossz vasúti viszonyaira való tekintettel a tengeren kell lebonyolítani, ami az egész gabonaforgalmat a régióba tereli. Az aradiak nem akarnak az erdélyi érdekeltek állásfoglalása nélkül véglegesen dönteni, ezért a Kereskedelmi és Iparkamarához intézett átiratukban nyomatékosan figyelemzték az érdekelteket, hogy az ügy fontossága miatt a lehető legelőbbre kell halasztani a tengeren való lebonyolítást, ami az egész gabonaforgalmat a régióba tereli. Az aradiak nem akarnak az erdélyi érdekeltek állásfoglalása nélkül véglegesen dönteni, ezért a Kereskedelmi és Iparkamarához intézett átiratukban nyomatékosan figyelemzték az érdekelteket, hogy az ügy fontossága miatt a lehető legelőbbre kell halasztani a tengeren való lebonyolítást, ami az egész gabonaforgalmat a régióba tereli. Az aradiak nem akarnak az erdélyi érdekeltek állásfoglalása nélkül véglegesen dönteni, ezért a Kereskedelmi és Iparkamarához intézett átiratukban nyomatékosan figyelemzték az érdekelteket, hogy az ügy fontossága miatt a lehető legelőbbre kell halasztani a tengeren való lebonyolítást, ami az egész gabonaforgalmat a régióba tereli.

(x) A temesvári iparosok külön kamarát akarnak. Temesvárról írják: Itteni iparosok körében mozgalom indult meg egy önálló iparkamara felállítására. Az iparosok memorandummal fordultak a kormányhoz és abban a kamara engedélyezését kérték. A memorandumban rámutatnak a temesvári iparosok speciális helyzetére. Temesvártól ma 2000 iparos dolgozik — mintegy tízezer segéddel — akiknek érdekeik védelmére külön kamarára van szükségük.

(x) Simenthal bíkakat importálnak Erdélybe. Az Erdélyi Gazdasági Egylet állattenyésztési szakosztálya a napokban beadvánnyal fordult a kolozsvári földművelésügyi resztorhoz, melyben rámutatott az ország egész állattenyésztési színvonalának csökkentésére. Felserolja az okokat is. Ezek a többek között a simenthal tenyésztéletek vérfelújításának a hiánya. Az egylet kérte a kormányt, hogy a további visszafordulás megakadályozására gondoskodjék megfelelő mennyiségű és minőségű tenyészbika importálásáról.

(x) Az Altruista Bank adóainak figyelembe. Azok a gazdák, akik ugynevezett szanalási kölcsönöket kaptak, amennyiben ki akarják egyenliten tartozásait, forduljanak felvilágosítástért az Erdélyi Gazdasági Egylet titkári hivatalához (Kolozsvárt Atilla-utca 10.)

Külföld

(x) Zürichi tőzsde márc. 7-én. Nyitás: Berlin 204, Newyork 513, Milánó 2680, Prága 850, Budapest 70, Zágráb 160, Varsó 11, Bécs 8, osztr. kor. 7-75.

(x) Bukaresti tőzsde márc. 7-én. Valuták: Márka 52—52-50, leva 87—88, török font 84—86, font sterling 575—580, francia frank 1185—1195, svájci frank 26—27, lira 680—690, drahma 560—570, dinár 165—170, dollár 132—133, Napoleon 370—380, osztr. kor. 230—240, magyar kor. 20—21.

Devizák: Páris 1230, London 595, Newyork 132, Róma 715, Svájc 27, Prága 220, Bécs 255, Berlin 52-75, Budapest 19-50.

(x) Felemelték a német cementárakat. Düsseldorfból táviratozzák, hogy a birodalmi gazdasági tanács hozzájárulással mind a három szindikátusi körletben a cementárakat azonnali érvénnyel felemelték. Az áremelés 10 tonnánként 2700 márka.

(x) Nő a munkanélküliség Triesztben. Zágrábról jelentik, hogy az ipari válság következtében Triesztben a munkanélküliség egyre nagyobb méreteket ölt. Egyedül az építészakmában a munkanélküliek száma 7000-re emelkedett. A kikötői munkások, akiknek száma meghaladja a 6000-et, hetenként csak egy napig dolgoznak hetenként egy napot dolgoznak hetenként a vegyipar alkalmazottai is. Az egész városban 20 ezer munkás maradt foglalkozás nélkül.

(x) A ruszinszkói gyáripár katasztrófa. Ungvárról jelentik: A ruszinszkói gyáripár rohamos léptekkel közeledik a teljes megsemmisülés felé. Az erőszakosan és mesterségesen magasra hajszolt valuta, a magas vasúti tarifák és munkabérek lassanként a katasztrófa felé taszítják a ruszinszkói gyáripárt. Az általános gazdasági leromlás arra késztette a gyárosokat, hogy a munkabeszüntetés kétéltű fegyveréhez nyuljanak. Ruszinszkó három nagy gyártelepe március elsőjén felmondott az összes munkásainak. A kilátások olyanok, hogy Ruszinszkó többi ipartelepei is kénytelenek lesznek rövidesen a három gyár példáját követni. Az érdekelteket gyáripárosok egy küldöttsége elment Prágába, ahol minden illetékes fórumnál előadta panaszait, de egyetlen helyen sem kaptak még csak ígéretet sem a helyzet szűkítésére. Ruszinszkóban jelenleg körülbelül tizenötezer munkanélküli van, kiknek száma az üzemzárások következtében napról-napra nő.

(x) Oroszország ipari termelése 1912-ben. Bukaresti munkatársunk jelenti: A A szovjetkormány statisztikai osztálya a következő táblázatot készítette el az oroszországi 1912 évi és 1922 évi ipari termelésről:

Iparág:	Termelés:	
	9 hónap alatt az 1912 évről aranyrubel, millióban	A mai termelésnek az 1912 évhez viszonyított százaléka
Fa	78.0	59
Kőszén, petróleum	559.0	58
Más bányatermékek		
(arany, só)	16.7	15
Érc	139.0	26
Textil	149.2	17
Kémiai termékek	49.8	20
Ásványi termékek	11.6	10
Pamut	6.9	10
Réz	3.6	11
Élelmiszerek	87.1	21
Finomított cukor	19.2	9

Az adatok szerint Oroszország produktivitása óriási mértékben csökkent.

Valutapiac

Páris, márc. 6. Bukarest —, Berlin 4/16, Prága 18/16, Bécs —, Newyork 1102-50, Brüsszel 94/8, London 4849-50, Amsterdam —, Milánó 57-50, Zúrich 215-50, Budapest —, Varsó 0-26, Prága 18/16.

Bécs, márc. 6. Devizák: Bukarest 49-75, Zágráb 2088, Berlin 2572, Budapest 952, London 29650, Milánó 35290, Newyork 6729, Páris 61800, Prága 11022, Szófia —, Varsó 151-50, Zúrich 13127-50.

Prága, márc. 6. Lei —, dinár 7350, márka 2300—, leva 3915—, svájci frank 1183—, norvég kor. 1071-50, dán kor. 1293, svéd kor. 1650, lira 320-75, fr. frank 552-50, font sterling 2669, dollár 6105, osztr. kor. 81—, holl. for. 2313, lengy. márka 133—, magy. korona 875—, dinár —.

Devizák: Amsterdam 2317, Belgrád 77-50, Berlin 23, Szófia 4040, Zúrich 1192—, Krisztiania 1079-50, Kopenhága 1325, Stockholm 1550, Páris 558-50, London 272, Newyork 6130—, Konstantinápoly 3890—, Bécs 80—, Varsó 133—, Budapest 875—.

Berlin, márc. 6. Bukarest —, Krisztiania —, Kopenhága —, Stockholm —, Helsingfors, Róma 1380, London 1153-50, Newyork 261-50, Páris 2390—, Zúrich 5140—, Madrid —, Bécs 460, Prága 424—, Budapest 3550, Amsterdam —, Bruxelles —.

Zúrich, márc. 6. Bukarest —, Berlin 194—, Amsterdam 195-50, Newyork 512—, London 2259, Páris 4670, Milánó 2705—, Brüsszel —, Kopenhága —, Stockholm —, Krisztiania —, Madrid —, Prága 850—, Budapest 73—, Zágráb 150—, Varsó 11, Bécs 8, osztr. kor. 7-75.

Budapest, márc. 6. Lei 547—, Napoleon 2740, font sterling —, leva —, dollár 727—, francia frank 6675—, márka 289—, lira 3350—, osztr. kor. —10-50, rubel —43—, szokol 1178—, svájci frank 141-50, dinár 868—, lengyel márka 17—.

Devizák: Amsterdam 277-50, London 3295, Berlin 277, Róma 3837-50, Páris 6675, Prága 1172-50, Zúrich 142-50, Bécs 10-50, Zágráb 221-25.

Zürichi nyitás, március 7. Berlin 204, Newyork 513, Milánó 2255, Páris 665, London 2680, Prága 850, Budapest 70, Zágráb 160, Varsó 11, Bécs 8, osztr. bélyegzett 7-75.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Salom Asch-premier Newyorkban

— Newyorki levél —

A zsidó művészi élet szenzációja Salom Asch háromfelvonásos drámája, amelyet most mutattak be a Schwarzszínház színpadán. A halott ember dráma címe. Tartalmát nehéz megállapítani, annyira összevegyül a drámában a réális eseményekkel — amely azonban nagyon gyöngén ereszt — a fantasztikummal, amely viszont csak színpadi effektusok igénybevételével tud hatni. A dráma egy pogrom nyomán felült orosz városka részletét mutatja. A pogromisták kivonulása után néhány zsidó előbúvik rejtélyhelyéből, hogy a halottakat eltemesse.

Ezt a mélyeséges tragikumtól terhes képet Salom Asch nem a maga természetességében mutatja be, hanem valami földöntúlnak rajzolt fantasztikummal feloldva. Fényképek szóródnak le a színpadra, ezzel akarják pótolni, amit a legegyszerűbb eszközökkel sokkal hatásosabban el lehetett volna érni.

Egyszerre megjelenik egy katona, zsidó fiú, aki az orosz hazáért áldozta fel ifjú életét.

Az emberek, akik a halottak körül foglalkoztak, csodálkozva néznek rá.

— Azt mondták, hogy már öt esztendővel ezelőtt elcsétél a cár hadseregében — szólít neki egy leány. — Mit keresel itt?

— Lejöttem — modotta a halott — a béke birodalmából, hogy megmondjam nektek: ne buskadjatok halottak miatt. Fáj nekik ott a ti fájástok, ne sirjatok az ő sorsuk miatt.

A halott-takarítók odasereglenek köréje és egy öreg ember kérdezi:

— Miért vagy olyan sápadt, ha odaát olyan nyugodt, békés dolgod van?

— Azért, — feleli a halott ember — mert bankdunok ott fónn érettetek. Azért vagyunk olyan halványak.

A darab alap gondolata ez: a halottak miatt nem kell kiözönnünk magunkat. De ezen az alap gondolaton túl sok mondanivalója nincs a szerzőnek. Félig valóság, félig megnyugtató álom, de vannak részek benne, amelyek rossz álmoként, lidérenyomásként érezkednek az ember lelkére.

A darab kiállításra az egyetlen vonzóerő. A kritika az új Asch-darabot vegyes érzelmekkel fogadta. Maga a „Vorwärts”, amelynek munkatársa a drámaíró, sines elragadtatva a darabtól. Erőtelten mondja és régebbi munkáival szemben visszaesésnek. „Amennyi színpadtechnikai haladás van a darabban, ugyanannyival súlydelt tartalmi értékben”, — mondja a „Vorwärts” kritikusa, aki egyébként kifogásolja a hosszadalmas és untató párbeszédet is.

A színészek közül a címszerepet játszó Schwarz volt kiváló, mellette Abramovics asszony és Adler kisaszszony.

**Harisngát a legjobb
a legolcsóbban csakis**

Imre Lajos

Calea Regele Ferdinand, Wesselényi-utcai üzletében vásárolhat.

Szerda: Kék R. szor. R. bérietsz. Csütörtök: B. először. bériet 2. Péntek: Bál. Rendes szám. A Szombat d. u. operale. árákkal. Szombat este. Rendes szám. I. Vasárnap d. u. sékeit I. Vasárnap este. V. Hog. dégjáté. ben. Pr. Hétfő: Szent. kal. Na. Kedd: Tár. Operah. szünet. A műsorra t. megvátha.

Bálvány. Földes Imre Bálvány-ból. premierje, pé. a harmadik é.

Szentivá. játékanak, a heti föleleven. Hétfő este. iránjái álom. Margit, Pórn. Táry Bácsko. Leóvey, Nag. gács Sándor. Rendes hely. tartják meg.

Támár. negyedszer. nagyszerű t.

Kék ma. sikerű oper. hétszer adt. Kék mazur-t. Ildikó fogja.

A Cigár. leghatalmasa. grófnő volt. szőr fog szil. lános bérlet. Hegyi Lili. Odónnel és.

Egyeter. erkölcsdrám. kerül bemu. Paul Adam. fészerepkbe. szei. Szomba. tató, szellem. mos kisassz. Ossi Oswald.

Uránia. len Henny I. aranykorona. tükön, pénte. első része. és utolsó tej. filmjáték. a. fertőbe súly. festi.

Apolió. előadás ker. nagyszerű. dráma. Csüt. attrakció. a. közkedvelt. a. kitűnő P. Az örökség. doradráma. F. dektív-király.

Feielős sze. Kiadó: K. hirdetések.

Törött. a legmag. GRÜNF. Cal. Reg.

Alla. pam.

Szövcér. Muletoná. Hardwate. ritett...

Grohman. fonalak, és go.

Váltóüzle. oara, IV. St.

MAGYAR SZÍNHÁZ

Heti műsor

Szerda: Kék mazur. (Operettujdonság 8-adszor. Rendes helyárrakkal. Általános bérletszűnetben.) Csütörtök: Bálvány. (Ujdonság, először, először. Premierhelyárrakkal. Premierbérlet 24. szám.) Péntek: Bálvány. (Ujdonság, 2-adszor. Rendes helyárrakkal. Napibérlet 109. szám. A.) Szombat d. u. 3 órákor: Carmen. (Népszerű operaelőadás, mérsékelt délutáni helyárrakkal.) Szombat este: Bálvány. (Ujdonság, 3-adszor. Rendes helyárrakkal. Napibérlet 110. szám. B.) Vasárnap d. u. 3 órákor. A vasgyáros. (Mérsékelt helyárrakkal.) Vasárnap este: Cigánygrófnő. (Operettreprez. V. Hegyi Lili és Sümegi Odén vendégszereplésével. Általános bérletszűnetben. Premierhelyárrakkal.) Hétfő: Szentivánéji álom. (Rendes helyárrakkal. Napibérlet 111. szám. C.) Kedd: Támár. (Operettujdonság, 4-edszor. Operahelyárrakkal. Általános bérletszűnetben.) A másorra tűzött előadások jegyei előre megváltathatók a színház pénztáránál.

Bálvány. Az utolsó főpróbák folynak Földes Imre új, misztikus drámájából, a Bálványból. Csütörtökön este lesz a Bálvány premierje, pénteken a második és szombaton a harmadik előadása.

Szentivánéji álom. Shakespeare mesejátékának a Szentivánéji álomnak mult heti fölévénitését nagy tetszéssel fogadták. Hétfő estére ismét ki van tűzve a Szentivánéji álom. Főszerepelt most is Izsáky Margit, Poór Lili, Baróti Erzsébet, Hajnal Klári, Táray Böske, Táray Ferenc, Lengyel, Oláh, Leóvey, Nagy Gyula, Berki József és Forgács Sándor fogja játszani. A hétfői előadást rendes helyárral s rendes bérletfolyamban tartják meg.

Támár — negyedszer. A keddi estén negyedszer fogják előadni Bródy Miklós nagyszerű új operáját, a Támár-t.

Kék mazur. Az idei évad legnagyobb sikerű operettujdonságát, a Kék mazur-t hétszer adják eddig. Ma este ismét a Kék mazur-t adják. A női főszerepet Kolbay Illdikó fogja játszani.

A Cigánygrófnő reprize. A tavalyi évad leghatalmasabb operett sikere a Cigánygrófnő volt. Ez évadban vasárnap este először fog színrekerülni a Cigánygrófnő általános bérletszűnetben, a főszerepekben V. Hegyi Lilivel, Sereg Marcsával, Sümegi Odénnal és Berki Józseffel.

Egyetem mozgó: Szerdán a kurtizán leányának, a Dorian-filmvállalat nagyszerű érkeződrámájának második és befejező része kerül bemutatásra. Csütörtökön, pénteken Paul Ádám világhírű regénye, a Sirálylányok főszerepekben a francia Pathé-gyár művészei. Szombaton, vasárnap hallatlanul mulató, szellemesen pikáns vígjáték, A millió-mos kisasszony. Csütörtökön a pajkos Ússi Oswald.

Uránia mozgó: Szerdán az utólrétehetően Henny Portennel a főszerepekben. Az aranykorona, megkapó filmszínmű. Csütörtökön, pénteken Lilli, erkölcsi irányászmű első része, szombaton, vasárnap a második és utolsó fejezet. A végtelenül szenzációs filmjáték, a berlini előkelő körök erkölcsi fertőbe süllyedt társadalmi és családi életét festi.

Apolló mozgó: Szerdán két sláger egy előadás keretében: Arkon át, bokron át, nagyszerű vígjáték és Az aranykereszt, dráma. Csütörtökön, pénteken nagy irodalmi attrakció, A vasgyáros. Ohnet világhírű, közkedvelt romantikus regénye. Főszerepben a sőtűnő P. Menichelli. Szombaton, vasárnap Az örökség rajjai, elsőrangú Nordisk-kalanddráma. Főszerepben Joe Jenkins, a deklatív-herceg.

Félcős szerkesztő: MARTON ERNŐ. Kiadó: KADIMA kiadóvállalat r.-t. Hirdetéseket milliméteres díjazás szerint veszi fel a kiadóhivatal!

Tűzött aranyat, ezüstöt, valamint brilliáns köveket a legmagasabb árban vesz GRÜNFELD ékszerész, 2743-I Cal. Regele Ferd. (Wesselényi-u.) 21. sz.

Allandó nagy raktár pamutszövőfonalakban. Szövőcérna, nyers és fehérített 8-32 sz. Mufefonál fehérített 3-10 sz. Hardwaterfonál, nyers és fehérített 6-32 sz. Grohmann-féle fekete és piros szövőfonalak, festett szövőcérnák, matringos és gombolyagos kötőpamutfonalak. „Viktoria” Váltóüzlet és kereskedelmi r. Timisoara, IV. Str. Britiana 8. Telefon 97. Sürgőnycim: Viktoriabank.

Meghívó.

A „Magyar-Román Faipari Rt.” elűj bej. cég igazgatósága ezennel közhírré teszi, hogy a részvénytársaság 1922. évi március hó 16-án délután 3 órákor Clujban Str. Memorandului 8. sz. a. Tischler Mór cég irodájában rendkívüli közgyűlést tart.

Tárgysorozat.

- 1. Igazgatóság jelentése a részvénytársaság vagyoni és jogi helyzetéről. 2. Felügyelő bizottság jelentése. 3. Felmentvény adása az igazgatóságnak és felügyelő bizottságnak. 4. Igazgatóság és felügyelő bizottság lemondása.

Uj igazgatóság és felügyelőbizottság választása. A közgyűlésen szavazati joggal csak azon részvényesek bírnak, akik részvényesi minőségüket a közgyűlései határnapot 3 nappal megelőzőleg a rt. igazgatóságánál (Cluj, Str. Memorandului 8. sz.) igazolják. Cluj, 1922. március hó 3-án.

„Societate Anonima Ungara-Romana pentru industria forestiera” igazgatósága.

Pályázati hirdetés.

A baia-mare-i (nagybányai) Talmud Thóra Egylet pályázatot hirdet két tanítói állásra.

Pályázóktól megkívánatik istenfélők legyenek ezt eddigi működésükkel igazolják. — Kötelesek a helybeli Talmud Thóra iskolában kiváló tanítói képzettséggel tanítani. Tanítási nyelv jüddisch, deutsch (nem máramarosí zsargon).

Az állások azonnal husvét után betöltendők.

Fizetéként az egylet a legtisztességesebb megélhetést biztosítja.

Pályázatok kor és eddigi működés megjelölésével alant írott elnökhöz intézendők.

Baia-Mare (Nagybánya), 1922. február 20.

KRAUSZ MÓR, főrabbi. (Talmud Thóra elnöke.)

Juhtulajdonosok és turógyárosok!

Mielőtt sajtoltóval látnák el magukat, saját érdekükben tegyenek kísérletet a cseppfolyós és porlaku „Agricco”

„Agricco”

sajtoltóval, mely friss és kétszeresen koncentráva lévén igen kiadós és a legjobb minőségű turó előállítására alkalmas.

A cseppfolyós „Agricco” sajtoltó mindenütt eredeti 1 literes és 1/2 literes üvegekben, a porlaku pedig mindenféle nagyságu skatulyákban kerül eladásra.

Összkodjanak az utazatóktól, melyek elrontják a tejkészítményeket.

Megrendelésekkel forduljanak

D. Blau & Co Galati céghez.

Postai és vasúti szállítás! Egész Erdélyben agilis ügynőkök kerestetnek.

Rönig Miksa nemzetközi szállítási vállalat Arad. Képviselői Európa minden nagyobb városában. Eivállal szállítmányokat külföldre és külföldről minden relatióban. Pénzügyminiszterileg engedélyezett vámügynökség. — Darabárukat szállít biztossággal, tejszavattossággal a Franco Romana Általános Biztosító Részvénytársa által.

Ujrafoncsorozás! Finttűkrok gyártása! Péchy és Társa Modern üvegcsiszoló és tükörárugyár. Üzemét ORADEA-MARE (Nagyvárad) Str. Saguna (Kapucinus-u.) 20 megkezdte: Minden méretű és minőségű tükörök, butorüvegek olcsó árakon megrendelhetők. 1270. KÉRJEN ÁRAJANLATOT!

Kereskedők figyelmébe! Cérna DMC CTI (kutyafejű márka gar. 400 yardos) himző, harangcérna 30-100-ig alsószál (Sewing) Aida kötőpamut nagy tételekben érkezett. Landesmann és Weisz céghez, CLUJ, Uránia-palota az intrai cérnagyár erdélyrészi lerakata. Interurban telefon 9-30. Postai csomagszállítás utánvétellel.

WOHANKA. Műszaki cikkek: tömitő anyagok, bőr és teveszőr hajtószijak, szerszámok, csavarok, gázcsövek, forrcsövek, műszaki gummiárúk, pincészeti cikkek. Malomfelszerelési osztály: Gazdasági malmok, darálóok, szíták, hengerszékek, kaphatók. Motorosztály: Nyersolaj és benzínmotorok és alkatrészek. Wokanka és Társa Utóda Rt. Bizományi raktára, Oradea-Mare 1318 Nagypiac-tér 14.

GUTFRIED és HERSKOVITS. Oradea-Mare (Nagyvárad) Plata Untrei 12. Erdély legnagyobb és legszolidabb importörjei. Komplet vagon olasz Ciarc-cérna valamint nyári harisnyák, keztjük és horgolt nyakendők érkeztek. Állandó nagy raktár mindennemű rövidáruban. 00000000000000000000. Megrendeléseket postán eszközölünk.

Viszonteladók figyelmébe! Hitter és Lőb. Oradea-Mare, Str. Avram Jancu 10. Kötött, szövött norinbergi és galanterie árúk nagykereskedése. — Pontos, szolid kiszolgálás. Vidéki megrendelések postán eszközöltenek.

Üzletváltozás miatt 10-25% árengedmény! Az Erdélyi Divatárúházzban Cluj, C. R. Ferdinand 22. (Hoffman cipőüzletével szemben). A raktáron levő összes kalap- és férfi divat cikkekéből 25 százalék árengedmény. Üzletváltozás miatt 10-25% árengedmény!

Nagymennyiségű lámpaárú, cseh táblaüveg, karlebadti porcellán és Dittmar-féle lámpaárú érkezett. DEUTSCH K. I. Üveg és porcellán nagykereskedés részvénytársaság. Oradea-Mare — Nagyvárad Str. Nicolae Jorga (v. Zöldia-u.) 4. TELEFON 71. 1311. Pontos és szolid kiszolgálás.

E hó elején nyílik meg Kossuth Lajos-utca 5. szám alatt Sugár & Co sportfelszerelések, kötöttárúk és uri divateikkek áruháza. Football, atletika, tenis és cserkész felszerelési cikkek óriási választékban és jutányos árban lesznek kaphatók. 00000000. TUNGSRAM

S. J. Agnon

Es a megőrbedt kiegyenesedik...

— Regény —

Fordította Sas László 7

Es Kreidel Tsarne a régi napokra gondolt, amikor egy élt a boltban, mint egy urnó, a portékák hercegnője és nagyon csüggedt volt, mert látta mostani helyzetét sivárságát és utakat keresett, hogy életét megjavítsa és beszélt:

— Hiszen te látod, Menasse Chajim, én uram, hogy az Isten elfeledkezett rólam és miként akkor, ugy most is megvonja a falatot a szájunktól. Látod, mi mindent megtettünk, ami tőlünk tellett. Bolttal kezdtük és sátorral végeztük a piacon és se az egyikből, se a másikból nem láttunk semmi jót. Csak a semmiért törtük magunkat és fáradságot arattunk és hogy erőm maradjékát is rápusztítsam, kíséreltük meg ezt is, de van-e valami üdvös belőle? Ez csak azt jelentheti, a Teremtő és Vezérlő nem akarja, hogy kezünk munkájából táplálkozzunk, mint mindenki Izraelben és nincs más választásunk, Isten őrizze, az emberi kezek adományaira szorulunk.

Igy beszélt az asszony, könnyekkel az arcán és mit válaszoljon rá Menasse Chajim? Ebben az órában úgy állott ott Menasse Chajim, — jaj, ne sűjtsen ez benneteket, az élet útjainak minden vándorai, — mintha a megélhetés angyalai tapostak volna rá a lábukkal és a romlás angyala szólott ki a torkán és feléledt benne a történet, ami a kosnizi rabbival és a tolvajjal történt.

Es te, olvasóm, ha nem tudtad még, vagy nem hallottad ezt a esodálats

történetet, fülelj és halld és örömed telik benne.

Megtörtént, hogy egyszer a kosnizi maggidhoz, érdemei oltalmazának bennünket, a chaszidok egy nagyja érkezett, igazán előkelő és nagy ember, akit azonban a szegénység szétzúzott és böleisége nem használt és panaszkodott az említett rabbinak és lelke szentségétől tanácsot kért, hogyan láthassa el házat. Es a rabbi mondta neki:

— Látom, abban nincsen szerencséd, hogy valamilyen üzletből hasznot csinálj, csak egyetlen dolog van, abban bámulatos a te szerencséd és nagy gazdagságra tehetsz szert vele.

Es többet nem mondott a rabbi. Ekkor szólott a chaszid:

— Kérem szentségedet, nyilatkoztassa ki nekem a dolog lényegét.

Ekkor szólott a rabbi:

— Mit ér, ha ki is nyilatkoztatom és hiszen tudom, hogy semmiképpen se alacsonyított, le vele magad.

Ekkor szólott a chaszid:

— Nagy szorultságomban bizonyára nem fogok huzadozni tőle.

Ekkor szólott a rabbi:

— Am légyen, kinyilatkoztatom neked: tudd meg, a lopásban bámulatos a te szerencséd.

A chaszid megdermedten állott és mondta:

— Miként is akarhatnék olyant, ami a Teremtő akarata ellen van.

Ekkor szólott a rabbi:

— Megmondtam neked, hogy ilyesmit bizonyára nem fogsz akarni.

— Es szólott újra a rabbi:

— De am látom, hogy semminő foglalkozásnál nem leszel szerencsés,

a lopásban azonban esodával lenne határos.

Es a chaszid kioltott lélekkel ment haza és a szegénység sulya ránehezedett, mig sok nap telt el kenyér nélkül és felesége és gyermekei ordítottak és zokogtak, egészen elernyedtek. Akkor számadást tett az értelmével, egy lélek megmentése még a halálos bünt is feloldja és miért ne oldaná fel a lopás tilalmát, amikor ez könnyebbnek talál-tatik, mint amaz. Es ezen az éjszakán elindult kioltott lélekkel és feltört egy boltot és csak egy tallért lopott el és kenyeret vásárolt rajta, hogy magát, feleségét és gyermekeit az életben tartsa. Es eltökélte, hogy a bolt tulajdonosának a tallért visszafizeti, mihelyt Isten könnyíti a helyzetét. Amikor pedig reggel a bolt tulajdonosa jött és látta, hogy az fel van törve, metsző hangon kiáltozott:

— Koldus lettem! Koldus lettem!

Amikor pedig a boltba belépett és látta, hogy minden árnya sértetlen, nagyon esodálkozott, mig a pénzesfiókhöz nem közeledett és az is nyitva volt. Kiáltozni kezdett és beszélni kezdett:

— Koldus lettem!

Mert ottan sok pénze volt és a tolvajnak elégséges és már lemondott az árukról. Amikor pedig látta, hogy a pénz is hiánytalan és csak egy tallér hiányzik, nagyon esodálkozott és csoda volt ez az egész városban és csoda is maradt. Es így táplálta ez a chaszid magát és házat, sok napokon által, a legnagyobb szegénységben, csak éppen annyira, hogy az éhségtől ne vesszenek, ezzel a kenyérrel, mig a kenyér végére járt és még sok napokon által

ült ott kenyér nélkül és megerősítette akkor az ő szivét és elindult megint az éjszakán és kinyitott egy boltot és ellopott még egy tallért és vásárolt kenyeret és igyen cselekedett sokszor és sokszor, mig a város minden lakosánál esoda lett: Mit jelentens az, hogy csak egyetlen tallért akar ellopni? Es minden egyes bolttal szemben őt állítottak, de nem lehetett őt megfogni, mint azt a rabbi, a kosnizi maggid megmondotta, hogy a lopásban magasra emelkedik az ő csillagja. Es igyen történt sokszor és őt rajta csipni semmiként se lehetett, mig a hír a városi urasághoz ért és az uraság nagyon esodálkozott, mert, ámbár minden bolt-nál sok őrző állott, még ugy se lehetett őt elfogni. Mit tett erre? Ez az uraság sok éjszakán maga is kiment és nem fogta el őt, mert ebben az időben nyomoruságosan volt még kenyér a háznál és nem ment tallért lopni és csnpán, amikor a kenyér már elfogyott, induit el újból szokásához hiven, hogy ellopja a tallért. Es az uraság éjszakáról-éjszakára a boltok között sokott járkálni és ezen az éjszakán az örök nyitott szemmel őrködtek minden üzletre és mégis felnyitott egy boltot, hogy ellopja a tallért és az örök nem láttak semmit és nem hallottak semmit, de az uraság látta, hogy kinyitja az üzletet és hogy kivisz a fiókból egy tallért és az uraság megragadta:

— Te vagy a tallértolvaj!

Es az uraságon egyszerű ruházat volt, nehogy felismerjék és mondta:

— Nem engedlek szabadon és nem engedlek el, menjünk a városi urasághoz és lászuk, milyen ítéletet hoz feletted.

(Folytatjuk.)

APRÓHIRDETÉSEK

Egy szö 1 le. — Vastagabb betűvel 2 le. Legkisebb apróhirdetés ára 10 le.

Piannitót bérbe keresek. Cim a kiadóhivatalban.

Mindenféle fordítások román, magyar, angol és francia nyelvre, valamint írógéppel való másolások gyorsan és pontosan készülnek. Fölvételi hely Friedmann hírlapiroda. 3405-1

Kedvezően elhelyeznék biztosíték mellett 150.000 leit. Vállalatba is lehet jelégre Reclamához Cluj. 3461-1

2 darab használt, de jó állapotban levő boréjszék keresek megvételre. Cim: „Ideal“ hölgyfodrász és manikür szalon, Egyetem-u. 1. sz.

Keresek 2 segédet a vas és fűszer szakmából. Megkivántatik a román, magyar és német nyelv bírása. Aki a rőtös szakmát is érti előnyben részesül. Ajánlatok kéretnek Schul Henrik fiókja céghez Sercaia. 3473-1

Keményfeszakmában több évi gyakorlat-tal bíró 34 éves izr. vallásu hivatalnok, ki a román, magyar és német nyelveket bírja, egy jobb cégnél állást keres. Szives megkereséseket „Lelkiismeretes hivatalnok“ jellegre a a lap kiadóhivatalába kérek. 3471-1

Suche zu meinen 3 Kindern eine deutsche Erziehlerin. Adresse: Strohli Mór, Kómálalja-utca 13. 3472-1

Egy bordó plüs garnitúra és egy jó ír-asztal eladó. Szentgyház-u. 6., földszint 4.

Önálló első segédet keresek rőtös és kötöttáru szakmából, ki románul perfektil beszél, elsőrendű kiszolgáló, ügyes kirakat és raktárrendező. „Hőféherke“ Aruház Nagyvárad. Szombaton zárva. 3452-1

Keresetek nevelőt, aki 3-4 elemít elkészít és hébert is tanítson. Cim a kiadóba.

Izr. családnál fiatalember kosztot, esetleg lakást is kaphat Egyetem-utca 5, ajtó 3.

Angolból, franciából, németből, oktatók havi 70.— leiert, Calea Victorei (Kossuth Lajos-u.) 16. 3178-1

Teljes ellátást keresek jobb intelligens izr. családnál. MENCZER, „Fraternitas“-nyomda Brassai-utca 10. sz.

Bocskor, mosótalp, felsőbőr és szijgyártóblank

Állandóan nagy készlet késznyben és nagyban, legol-gyobb árak mellett. — Vidéki megrendeléseket kiz posta-csomagolással is elfogadjuk. — Jelenlegi talp és bocskor ára 66-70 le. — Vagontételnél 5 százalék kedvezmény. SAMSON BÖRÖVÁR, Gyrfagyás-utca 1 — Gyorsáru raktárral szemben. Telefon: gyár 3-86 — lakás 3-87

Metropol kávéházban

négyezer hetenként FRITZ THELER karmester vezénylete alatt salon vonószenekar hangversenye 1271

Ecetsav 80%

„Darmanesti“

Hering

Anilin festék

Meister Lucius-féle

Sellak

orange

Léb Fivérek

Cluj, Telefon 4—71.

Bárdos Jenő

(Au Bon Gout) Főter 4.

Összes párisi szövet, selyem, kabát, toilette és divatújdonságai 1282 megérkeztek.

Telefon: 917. Olcsó árak!

Jól és olcsón vásárolni csak a

Feiner Testvérek

engros és endetail áruraktárában lehet Cluj.

Cal. Reg. Ferd. (Wesselényi-u.)

Paplan, matrác, ágynemű készen és rendelésre legolcsóbban 1213

Stern-nél

Cluj, Bocskai-u. 9. sz. alatt szerezhetők be.

Aszalt szilvát

keresek néhány vagonnal. Kérek mintázott ajánlatot.

Reiter Frigyes,

Temesvár, Józsefváros.

3470-1

Megérkeztek

3439-1

a női, tavaszi modellek és tiszta gyapjú férfi öltönyök dus választékban

Diamantstein és Moskovits céghez, Cluj, Cal. Reg. Ferdinánd (Postával szemben)

של פדה של פדה

Érkezett nagyobb mennyiségű

zománcozott és porcellánedény

Az árusítást feltűnő olcsó árak mellett megkezdtem a Tornavivoda Hossz-utca felőli sátramban. — Deák Samu.

Cégtáblákat

legolcsóbban készít 1316

JAKAB

Starda Regala 12a. (volt Majális-u.)

Szilágyi Eleonora Rt.

Alánlja: Likör, rum különlegességeit.

Elsőrendű pezsgőt és borait. Szesz nagyraktár. 1269

Első Erdélyrészi Ékszerárugyár

CLUJ-KOLOZSVÁR, Str. Xenofon (Szappan-u.)

Gyárt és állandó raktár mindenféle ékszerárugyban. Vállal briliáns munkákat, javításokat és alakításokat. Valódi és hamis ékkövek. Foglaltó és vésnöki műterem. — Fogászati arany és forrasztó, huzalok és lemezek arany és ezüstenben. Nemesfém beváltó!

Telefon int. 2—13. — Sörgöncym: „Guvaere Cluj“ 1273

Szaru-, szaruhegyet, aggancsot, husolást és csontot, valamint mindennemű timár-hulladékot legmagasabb napi árrban vásárol

Szaru- 1310

és csontárugyár Rt. Cluj

Utazó bőrönd és táska

legjobb minőségben kapható

Farmati bőröndösnél

Cluj, Str. Memorandului (Unió-u.) 16.

Hölgyeim figyelem!

3136-1

A központi hölgyfodrász és manikür szalonban

a női fodrászat minden ágát u. m. hajfonatok és transformatiók (parókák) készítését, hajfestést, ondolást, hajmosást, manicürt személyesen végzem.

Hajfesték minden színben és összes kozmetikai cikkek kaphatók.

Terkál volt üzletvezetője

Péterfy Juliska

Cluj, Wesselényi M.-u. 13. udvarban.

1323 „Sweitzer“

TEJOLTÓ

1: 10.000 erősségében oltóképes 1/2 kilogramtól feljebb minden mennyiségben kapható

Dr. Kohn Gyula

gyógyszertárban, Cluj, Piata Unirei 7. sz

Bőriábszárvédő

elsőrendű anyagból fekete, barna és sárga színben 1286

Krébs János szijgyártó

Cluj, Calea Regele Ferdinand 77.

Kereskedőknek árkedvezmény!

Kibérelnek

Kolozsvár közvetlen környékén nagyobb gyümölcsös két-háromszobás lakással, esetleg elcserélném két szobakonyhás, modern városi lakásomat. Közvetítők díjaztatnak. Ajánlatok „Alomtelep“ jellegre a kiadóba kéretnek.

Szerkesztő

hivatal és

Cluj-Kolozsvár

L. Pop. — B.

Az Uj Kelet

Szerkesztőség

Kiadóhivatal

Nyomda

Héber osztály

Zs. N. Sz. ...

A kéziratok

szerkesztőségé

dők. ... Kéz

adunk vissza

hetül

V. évfo

Kelete

szakítottá

lajt. Amió

a legtöbb

a dantei

tetés, Le

tás, Litv

ban gyilk

nában el

komitási

fájdalmas

legjobbja

Bárhová

amely ne

hivná őt

fogadná.

hiszen fu

engedik

országok

paiaknak

get rakn

állítanak

keltett t

metorszá

Akik az

biztonsá

a vándor

Es amit

megesin

tikusabb

Kelet bo

relmes l

Most

kezik vi

amerika

valamies

mint Eu

nyomori

adta az

évente

zsídót, o

továbbra

az eleve

katombá

érző kel

társaság

küldeni

sághoz

A mexi

hetőség

nak, m

állampo

minden

át napi

éven át

kik. Ne

keleti z

hazája

széd ne

orosz, y

kóiak a

gárjogo

zisztenc

aszt se

ezren, t

lionál i

mas föl

mexikó

dóságb

szunny

pednek

friss ne

Hor

mány?

Ugyan

e nép

népet

egyidő

kettőbe

tőf Am

kerget

dókat.

kezdve

gazdag

király

a nap.

ideig

bozott